

Näringsutskottets betänkande 2025/26:NU3

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 21, som uppgår till ca 7,9 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som har förts fram i motioner.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden, bl.a. sådana som avser finansiering av ny kärnkraft, och om Svenska kraftnäts investeringsplan för perioden 2026–2028.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i de särskilda yttrandena.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 21 Energi.

15 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

 Budgetprocessen i riksdagen5

 Betänkandets disposition6

Utskottets överväganden.....7

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 217

 Utskottets bedömning7

 Statens budget inom utgiftsområde 2112

 Utskottets ställningstagande.....25

Särskilda yttranden29

 1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S).....29

 2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)33

 3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)37

 4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (MP)40

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....45

 Propositionen45

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2646

Bilaga 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag48

Bilaga 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....50

Tabell

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för
utgiftsområde 21 Energi..... 12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 21

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 21 punkt 10 och avslår motionerna

2025/26:3174 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2025/26:3507 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 1,

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 7 samt

2025/26:3745 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045,

2. under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045,

3. under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085,

4. under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 21 punkterna 2–4 och 11 samt avslår motionerna

2025/26:3174 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2–4,

2025/26:3507 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 2–4,

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3745 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 2–4.

c) Godkännande av Affärsverket svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2026–2028 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

d) Finansiella befogenheter för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026

1. låta Affärsverket svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret,

2. besluta om delägarlån eller borgen om högst 500 000 000 kronor till förmån för bolag i vilka Affärsverket svenska kraftnät förvaltar statens aktier,

3. bevilja lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen som uppgår till högst 700 000 000 kronor,

4. besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Affärsverket svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 20 000 000 kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 21 punkterna 6–9.

e) Avgiftsuttag för elberedskapsavgiften

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2026 för elberedskapsavgiften till högst 800 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

Stockholm den 4 december 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Fredrik Olovsson (S)*, Jesper Skalberg Karlsson (M), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S)*, Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Eric Palmqvist (SD), Isak From (S)*, Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V)*, Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP)*, Louise Eklund (L), Aida Birinxhiku (S)*, Daniel Vencu Velasquez Castro (S)*, Lili André (KD) och Rickard Nordin (C)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 21 Energi och 15 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilagorna 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa förslag som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 21 Energi till 7 939 815 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). I detta betänkande föreslår näringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att resultatredovisningen för utgiftsområdet behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 21.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21

Inledning

Näringsutskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Den årliga uppföljningen har sedan dess vanligen innefattat en översiktlig genomgång av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver har resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat undersökts. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter som utskottet har haft på resultatredovisningen samt redovisat eventuella nya iakttagelser. Utskottets grupp för uppföljning och utvärdering har under dessa år även vid behov fört en dialog med de berörda statssekreterarna om regeringens resultatredovisning.

Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisades i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde från budgetberedningen under hösten 2024 (bet. 2024/25:NU1, bet. 2024/25:NU2, bet. 2024/25:NU3).

Utskottets bedömning

Inledning

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen, enligt 10 kap. 3 § budgetlagen, ska lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i förhållande till de mål som riksdagen har fattat beslut om, och redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena.

I likhet med tidigare år vill utskottet framhålla betydelsen av att resultatredovisningen i budgetpropositionen är klar och tydlig eftersom den utgör ett viktigt underlag för riksdagens beredning av statens budget. Enligt utskottets uppfattning bör resultatredovisningen utformas på ett sådant sätt att den bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de olika insatserna leder till. Sedan flera år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen och om hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas. Enligt utskottets uppfattning är denna dialog betydelsefull, och den har på flera sätt bidragit till att utveckla och förbättra den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. Utskottet välkomnar därför att regeringen anför att den avser att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen. Utskottet vill i det följande lyfta fram några iakttagelser från genomgången av resultatredovisningen för utgiftsområde 21 Energi.

Allmänna iakttagelser

Näringsutskottet har sedan 2015 följt upp regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 21. I likhet med tidigare tar årets genomgång sikte på dels i vilken utsträckning regeringen har beaktat utskottets tidigare synpunkter, dels övriga iakttagelser som kan bidra till en mer transparent och ändamålsenlig redovisning. Därtill har utskottet genomfört en närmare uppföljning av den del av resultatredovisningen som gäller stödet till affärsutveckling och kommersialisering. Detta stöd finansieras genom anslaget 1:3 Energiforskning.

Utskottet konstaterar att regeringen i årets budgetproposition redovisar resultat i förhållande till de mål som gällde under 2024 och att uppföljningen mot de mål som riksdagen beslutade om under 2025 aviseras till kommande propositioner. Det gäller alltså det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet som riksdagen beslutade om i mars 2025. Utskottet noterar vidare att två nya mål som beslutades 2024 – ett leveranssäkerhetsmål och ett planeringsmål – omnämns och diskuteras i regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Ännu har det emellertid inte tillkommit några nya indikatorer för att möjliggöra en systematisk uppföljning av resultatet i förhållande till dessa mål. Utskottet välkomnar därför att regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att utveckla sådana indikatorer.

Som framgår av budgetpropositionen utgår det övergripande målet för energipolitiken från samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU, och det syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. När det gäller resultatredovisningen i förhållande till pelaren om ekologisk hållbarhet kvarstår utskottets tidigare önskemål om en indikator för den totala fossila energiförbrukningen. Regeringen redovisar visserligen en uppgift om den sammanlagda användningen av fossila bränslen men utan jämförelser över tid, vilket försvårar en tillförlitlig bedömning av utvecklingen. Utskottet upprepar därför sitt önskemål till regeringen om att komplettera uppsättningen indikatorer.

Utskottet har tidigare efterlyst en sammanvägd analys av fossilenergianvändningens utveckling inom olika sektorer i relation till målet om ekologisk hållbarhet. Inte heller i årets redovisning finns det en sådan tvärspektoriell bedömning. Utskottet ser även fortsättningsvis ett behov av att analysen breddas, utöver uppgifter om elektrifieringen av transportsektorn. Vidare noterar utskottet att regeringen inte längre refererar till att resultat med relevans för bedömningen av målet om ekologisk hållbarhet finns i andra delar av budgetpropositionen – företrädesvis inom resultatredovisningen för utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Det framgår dock inte om detta är en följd av att regeringen inte längre anser att detta resultat har betydelse för bedömningen av resultatet i förhållande till det energipolitiska målet eller om det finns någon annan grund för att inte längre hänvisa till resultatredovisningen inom utgiftsområde 20. Detta ser utskottet som en brist. I anslutning till detta vill utskottet också nämna att det har undersökt förekomsten av eventuella ytterligare hän-

visningar till att resultat som är relevanta för bedömningen av de energipolitiska målen finns inom andra delar av budgetpropositionen. Några sådana hänvisningar har dock inte gått att finna.

Vidare noterar utskottet att konkurrenskraftsindikatorn fossilgaspris inte längre används. Regeringen anger endast att priserna på fossilgas påverkar elpriserna i Europa. Utskottet hade välkomnat en något utförligare reflektion kring hur priset på fossilgas faktiskt slår mot svenska elpriser och det hade varit värdefullt med några ord om konsekvenserna för den elintensiva svenska basindustrin – inte minst i anslutning till resonemang med kopplingar till konkurrenskraftsdelen av det energipolitiska målet.

I bedömningen av konkurrenskraft och energikostnaders andel inom industrin nämner regeringen olika anledningar till variation mellan företag och branscher. Regeringen lyfter också fram elintensiva företags möjlighet att pris-säkra sin elanvändning genom att teckna långsiktiga elköpsavtal med producenter. Utskottet saknar alltså ett något mer utförligt resonemang om hur elprisernas nivåer och volatilitet påverkar industrins konkurrenskraft samt en reflektion om risker med alltför låga elpriser för elproducenternas vilja och förmåga att investera i såväl ny som befintlig kraftproduktion.

Beträffande försörjningstrygghetsmålet konstaterar utskottet att de indikatorer som används i allt väsentligt avser elförsörjning. Utskottet delar uppfattningen att elens betydelse är central och växande, men påminner om att kompletterande indikatorer om tillgång till drivmedel, gas och icke elbaserad uppvärmning skulle ge en mer heltäckande bild av försörjningstryggheten – inte minst i ljuset av att försörjningstrygghetsfrågor har hamnat mer i fokus i takt med att det säkerhetspolitiska omvärldsläget har försämrats.

Vidare saknar utskottet fortfarande en redovisning av kostnader och andra konsekvenser för kunder vid störningar i transmissionsnätet och i regionnäten. Utskottet anser att regeringen bör eftersträva ett mer fullständigt underlag om konsekvenser, exempelvis produktionsstörningar och extrakostnader hos direktanslutna elintensiva företag.

Utskottet välkomnar att regeringens redovisning av resultatet i förhållande till energiintensitetsmålet nu innehåller ett diagram som visar både energiintensitet och BNP-utveckling, vilket ökar transparensen. Möjligen hade sambandet mellan de två variabler, tillförd energi och BNP, som formar måttet energiintensitet (kvoten mellan tillförd energi och BNP) blivit tydligare om de hade redovisats i diagrammet tillsammans med energiintensiteten. Att som nu utesluta en av variablerna, tillförd energi, gör att diagrammets värde blir mindre.

Utskottet ser också en risk i att de olika resultatindikatorernas koppling till de olika energipolitiska målen blir otydligare när de som i årets budgetproposition presenteras i en lista utan att det tydligt framgår till vilket eller vilka mål respektive indikator hör. I de närmast föregående årens budgetpropositioner har mål och indikatorer redovisats i en samlad tabell, vilket utskottet har sett positivt på. En struktur där varje indikator tydligt knyts till mål underlättar

uppföljningen, inte minst i årets budgetproposition där nya mål omnämns, men där det ännu saknas indikatorer.

Utskottet noterar också att regeringen återkommer på flera ställen i resultatredovisningen till åtgärder som syftar till att möjliggöra ny kärnkraft och anger att dessa bedöms kunna ha en positiv inverkan på målen om leveranssäkerhet och fossilfri elproduktion. Utskottet har inga invändningar mot att detta är regeringens ambition, men eftersom huvuddelen av dessa åtgärder ännu inte har omsatts i resultat i form av ökad fossilfri elproduktion anser utskottet att åtgärdernas koppling till måluppfyllelsen bör redovisas mer återhållsamt i resultatredovisningsavsnittet. Enligt utskottets uppfattning har denna typ av resonemang en mer naturlig plats i avsnittet Politikens inriktning.

Avslutningsvis ser utskottet positivt på att regeringen i högre grad än tidigare refererar till specifika anslag i resultatdelen och i bedömningen av måluppfyllelsen. Det underlättar förståelsen av tänkta samband mellan medel och resultat. Samtidigt ser utskottet utrymme för ytterligare förtydliganden. Det kan bl.a. handla om att de eftersträvade eller faktiska effekterna av olika insatser nämns eller estimeras för att det ska vara möjligt att bedöma måluppfyllelsen eller förutsättningarna för att målen ska kunna nås på sikt.

Fördjupad uppföljning av stödet till affärsutveckling och kommersialisering

Utskottet har i år valt att titta närmare på redovisningen av resultatet för det stöd till affärsutveckling och kommersialisering som finansieras genom anslaget 1:3 Energiforskning. Under 2024 omfattade anslaget ca 1,2 miljarder kronor, varav ca 74 miljoner kronor fördelades inom området affärsutveckling och kommersialisering. Motivet till en fördjupning kring redovisningen av resultatet på just detta område var att utskottet hade vissa svårigheter att tolka denna redovisning i förra årets budgetproposition och att resultatredovisningen i årets budgetproposition alltså väcker en del frågetecken.

I det följande redovisas utskottets iakttagelser med bäring på regeringens redovisning av resultat i fråga om detta stöd. Utöver en analys av det som regeringen redovisar i budgetpropositionen på detta tema har utskottet även studerat det underlag som sannolikt har legat till grund för regeringens redovisning. Det handlar bl.a. om Energimyndighetens årsredovisning samt en konsultrapport.

Som indikator för affärsutveckling och kommersialisering inom energiforskningen använder regeringen utveckling av den totala nettoomsättningen sedan 2020 bland de företag som har fått stöd mellan 2005 och 2018. I budgetpropositionen redovisar regeringen en ökad nettoomsättning för 2020–2023 och noterar att utvecklingen till stor del beror på två enskilda företag, vars nettoomsättning har ökat kraftigt under åren. Det framgår dock inte vilka dessa företag är eller hur utvecklingen har sett ut bland andra företag som har tagit del av stödet.

Utskottet uppfattar en viss förklaringsstyrka i utfallet men noterar att regeringen redovisade en ännu högre nettoomsättning i förra årets budgetproposition och att utvecklingen de facto har minskat med drygt 650 miljoner kronor under det senaste året, vilket inte kommenteras närmare av regeringen.

Vidare gör utskottet ett antal iakttagelser kring stödet och uppföljningen som inte framkommer i den form som regeringen har valt att redovisa resultatet, men som går att utläsa i bl.a. Energimyndighetens årsredovisning. Till att börja med noterar utskottet att stödet ursprungligen betalades ut som lån med återbetalningsskyldighet. Samtliga lån som betalades ut mellan 2007 och 2014 omvandlades dock till bidrag under 2024 eftersom en övervägande majoritet av de företag som hade beviljats lån, enligt Energimyndigheten inte hade redovisat någon lönsamhet och inte heller hade påbörjat någon återbetalning av lånen. Utskottet noterar också att en inte försumbar andel av de företag som tog emot stöd tycks ha genomgått likvidation, konkurs eller rekonstruktion. En reflektion från regeringen kring detta faktum hade nyanserat bilden av den redovisning av resultatet som finns i budgetpropositionen och hade kunnat fungera som en utgångspunkt för en framtida stödutformning med en liknande inriktning.

Utskottet noterar också att av de två företag som sägs utgöra en stor del av indikatorns utveckling står ett enskilt företag, Gasum AB, för mer än 80 procent av den redovisade nettoinkomstökningen. Detta företag är sedan 2017 helägt av den finska staten. Det andra företaget som utgör en stor andel av nettoomsättningen är batteritillverkningsföretaget Northvolt, som trots en stor nettoomsättning noterade ett kraftigt minusresultat 2023 och som därefter har gått i konkurs. Under förutsättning att den aktuella indikatorn kommer att finnas kvar kommer Northvolts konkurs att ge utslag i kommande resultatredovisningar. Utskottet anser att det hade varit rimligt att regeringen redan i detta läge hade valt att kommentera detta. Sammantaget anser utskottet att den valda indikatorn är känslig för extrema värden och att den inte speglar resultatet av det aktuella stödet på ett vederhäftigt sätt. Det finns såldes behov av kompletterande eller alternativa mått som skulle öka robustheten i bedömningen av stödets värde.

Som har nämnts tidigare beslutade riksdagen i mars 2025 om ett nytt övergripande mål för forskning och innovation på energiområdet (prop. 2024/25:72, bet. 2024/25:NU14, rskr. 2024/25:161). Till detta övergripande mål knöts fyra resultatmål som bl.a. innebär att insatser på området ska ”utveckla teknik, tjänster, produkter och lösningar” samt ”främja nyttiggörande av forskning och innovation”. Beroende på om stödet för affärsutveckling och kommersialisering kommer att förändras till följd av de nya målen, bedömer utskottet att redovisningen av stödets resultat kan utvecklas genom kompletterande indikatorer samt en särskild redovisning av hur extrema observationer påverkar totalutfallet.

Utskottet har tidigare noterat att regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att utveckla nya indikatorer med koppling till det nya energiforskningsmålet. När det gäller stöd till företag för kommersialisering liknande det

nu aktuella kan t.ex. indikatorer för medianförändring i nettoomsättning bland företag som har beviljats stöd och andelen företag med positivt rörelseresultat övervägas liksom uppgifter om hur stor del av omsättningen som avser svensk-ägda företag eller företag som har produktion i Sverige.

Statens budget inom utgiftsområde 21

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt, inklusive de som avser finansiering av ny kärnkraft. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att ge affärsverket finansiella befogenheter i enlighet med det som regeringen föreslagit. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 21 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

Den 26 november 2025 fattade riksdagen beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2026 och en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2027–2028 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65).

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

År	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
2026 (föreslagen ram)	7 940	100	–1 041	583	12 574
2027 (beräknad ram)	8 327	100	–46	1 493	–451
2028 (beräknad ram)	8 495	100	–141	2 203	–271

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi för 2026 och motsvarande beräkningar för 2027 och 2028. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek redovisas i partimotionerna 2025/26:3551 (S), 2025/26:2792 (V), 2025/26:3811 (C) och 2025/26:3770 (MP).

Finansutskottet beslutade den 25 september 2025 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över budgetpropositionen för 2026 samt de motioner om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Näringsutskottet yttrade sig till finansutskottet den 6 november 2025 (yttr. 2025/26:NU2y). I yttrandet förordar näringsutskottet att finansutskottet ska tillstyrka regeringens förslag i budgetpropositionen när det gäller ramen för

utgiftsområde 21 Energi. I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP). Finansutskottet justerade betänkandet om utgiftsramarna (bet. 2025/26:FiU1) den 20 november 2025.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd till 7 939 815 000 kronor för 2026 (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1).

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2025/26:3594 (S), 2025/26:3174 (V), 2025/26:3745 (C) och 2025/26:3507 (MP).

Enligt förslaget i propositionen kompletteras vissa av anslagen inom utgiftsområdet med beställningsbemyndiganden för att regeringen ska kunna ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren (se bilaga 3).

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning och vad regeringen anför om politikens inriktning. Därefter redogörs för regeringens överväganden om vart och ett av de 14 anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndiganden som är kopplade till anslagen. I därpå följande avsnitt refereras regeringens förslag om elberedskapsavgiftens storlek samt investeringsram och ekonomiska åtaganden för Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). Slutligen återges huvuddragen i de motioner som innehåller alternativa förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområdet och andra uppfattningar än regeringens när det gäller förslaget om ett bemyndigande till regeringen att kunna besluta om kreditgarantier för lån till ny kärnkraft.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar frågor om tillförsel och användning av energi samt elsäkerhet. Myndigheter som hör till utgiftsområdet är Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen, Svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket och Oljekrisnämnden.

Politikens inriktning

I budgetpropositionen redovisar regeringen inriktningen för energipolitiken. I detta avsnitt sammanfattas huvuddragen i denna redovisning. För den fullständiga texten hänvisas till propositionen.

Regeringen konstaterar inledningsvis att Sveriges välstånd, konkurrenskraft och säkerhet vilar på en trygg tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Regeringens energipolitik har en tydlig långsiktig inriktning: att steg för steg bygga ett robust, kostnadseffektivt och fossilfritt energisystem som möjliggör klimatomställningen, stärker konkurrenskraften och möter framtidens behov – i vardag, i kris och ytterst i krig. För att säkerställa en trygg

och samhällsekonomiskt effektiv energiförsörjning och energianvändning krävs samlade insatser och goda förutsättningar för investeringar i fossilfri elproduktion, förstärkningar av energiinfrastrukturen, effektivare energianvändning och ett bättre nyttjande av hela energisystemet.

För att uppnå en bättre balans mellan elproduktion och elanvändning i alla delar av Sverige samt en hög och stabil överföringsförmåga behöver utvecklingen av elanvändning, elproduktion, flexibilitet och elnät gå i takt tidsmässigt och geografiskt. Vidare anser regeringen att utbyggnaden av elsystemet och utvecklingen av elmarknaden behöver ta sin utgångspunkt i ett systemperspektiv och ske på ett sammanhållet och teknikneutralt sätt för att uppnå en samhällsekonomiskt effektiv och trygg elförsörjning som säkrar elsystemets leveranssäkerhet.

Behovet av att stärka samhällets förmåga att hantera störningar i energiförsörjningen har ökat. Sveriges energisystem behöver därför fortsätta att utvecklas för att stärka försörjningstryggheten i såväl krissituationer som i händelse av höjd beredskap och då ytterst krig.

Regeringen anger också att den vidtar åtgärder för att hålla nere energikostnaderna, vilket därmed bidrar till att stärka hushållens ekonomi och företagets konkurrenskraft. Bland annat sänks energiskatten på el, och regeringen pekar på vikten av att kundernas nätavgifter är skäliga samtidigt som nätföretagen har förutsättningar att genomföra omfattande investeringar i näten. Vidare föreslår regeringen att det avsätts medel för att kunna införa ett högkostnads- skydd för hushållen i händelse av en längre period med höga el- och gaspriser.

Regeringen anger också att den ökar takten i energieffektiviseringsarbetet genom att föreslå en förlängd och utvecklad satsning på det nuvarande stödet till energieffektivisering i småhus som även innefattar informations- och kompetenshöjande insatser.

För att det ska vara möjligt att nå de klimat- och energipolitiska målen, tillgodose framtidens elbehov inklusive anslutningar för industrin, öka leveranssäkerheten i elsystemet och överföringsförmågan i transmissionsnätet, minska prisskillnaderna mellan de svenska elområdena och bidra till konkurrenskraftiga elpriser för elkunderna anser regeringen att det behöver byggas nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Därför har regeringen inlett ett kärnkraftsprogram som innehåller flertalet initiativ och åtgärder för att möjliggöra ny kärnkraft i Sverige. Det handlar bl.a. om ett förändrat regelverk och effektivare tillståndsprocesser, statliga finansieringsmöjligheter och medel för samordningsinsatser.

Regeringen anser också att elmarknaden behöver utvecklas för att stärka incitamenten för aktörerna att leverera de nyttor som krävs för ett leveranssäkert och effektivt elsystem. Regeringen har bl.a. gett Svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att uppdatera regelverk och metoder för utformning och integrering av intermittent elproduktion (t.ex. vind- och solkraft) i elsystemet samt att ta fram incitament för bättre effektbidrag från sådan kraftproduktion. Vidare anger regeringen att det pågår

beredning i Regeringskansliet av förslagen i Elmarknadsutredningens betänkande Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47).

Regeringen har även gett Svenska kraftnät i uppdrag att analysera förutsättningarna för att dels ändra den nuvarande svenska elområdesindelningen, dels se över anslutningsprocessen till elsystemet och tillträdet till elmarknaden. Svenska kraftnät har även fått i uppdrag att utvidga transmissionsnätet i norra Norrbottens län för att skapa likvärdiga och långsiktigt hållbara förutsättningar för samhälle och industri att utvecklas i denna del av landet.

Energimyndigheten har fått i uppdrag att tillsammans med Svenska kraftnät beskriva vattenkraftens nyttor och ta fram ett strategiskt stödmaterial, och regeringen föreslår att investeringsstödet för att stärka leveranssäkerheten i elsystemet, det s.k. Kraftlyftet, utökas.

Regeringen konstaterar att fjärr- och kraftvärmen bidrar till en trygg energiförsörjning och den lokala och regionala elförsörjningen, dels genom att minska behovet av el för uppvärmning, dels genom att tillföra lokal och planerbar produktion av el. För att ytterligare stärka konkurrenskraften för fjärr- och kraftvärmen på kort och lång sikt har regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att genomföra och föreslå åtgärder för att värna och stärka fjärr- och kraftvärmen.

Regeringen föreslår att Energimyndigheten tillförs ytterligare medel för arbetet med cybersäkerhet och att Elsäkerhetsverket tillförs anslagsmedel i syfte att stärka det skadeförebyggande arbetet med elsäkerhet.

Anslag och bemyndiganden för 2026

Regeringen föreslår att 7 939 815 000 kronor anvisas till utgiftsområde 21 Energi för 2026. Hur beloppet fördelas på de olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För sex av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3.

Anslaget 1:1 Statens energimyndighet får användas för myndighetens förvaltningsutgifter samt för Fjärrvärmenämnden. För 2026 föreslår regeringen att riksdagen anvisar drygt 602 miljoner kronor till det aktuella anslaget. Regeringens förslag innebär att anslaget ökas med 5 miljoner kronor för 2026, bl.a. för utvecklingsarbete i enlighet med EU:s regelverk om cybersäkerhet. Det bör även nämnas att viss verksamhet vid Energimyndigheten finansieras med offentligrättsliga avgifter, av vilka myndigheten disponerar en viss del. Vilka dessa avgifter är framgår av budgetpropositionen.

Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering får användas för utgifter för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt för stöd till energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder samt utredningsinsatser. Utöver detta får anslaget användas för utgifter för genomförandet av EU-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom

energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Det är även tillåtet att använda anslaget för att täcka utgifter för utveckling av styrmedel för energi- och effekteffektivisering, inklusive efterfrågefleksibilitet, samt för insamling av ny och utveckling av befintlig energistatistik som kan användas i syfte att minska energianvändningen. Avslutningsvis får anslaget också användas till investeringsstöd som leder till minskad energianvändning i lokaler och hos hushåll samt för de administrativa utgifter som ett sådant investeringsstöd medför. Regeringen föreslår att 327 miljoner kronor avsätts för anslaget under 2026.

Anslaget 1:3 Energiforskning får användas för utgifter och statsbidrag för forskning och innovation samt för att nyttiggöra dessa insatser inom energiområdet. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baseras på fossilfria energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Regeringen föreslår att drygt 1,5 miljarder kronor ska anvisas till anslaget för 2026. För att det ska vara möjligt att planera och teckna avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4,1 miljarder kronor 2027–2031.

Energimarknadsinspektionens förvaltningsutgifter finansieras via anslaget 1:4 Energimarknadsinspektionen. Vidare finansieras viss verksamhet vid myndigheten genom offentligrättsliga avgifter, av vilka myndigheten får disponera en viss del. Regeringen föreslår att riksdagen ska anvisa drygt 234 miljoner kronor till anslaget för 2026.

Anslaget 1:5 Energiplanering får användas för arbetet med energiplanering, grön omställning, att stimulera till utbyggnad av vindkraft samt för investeringar som bidrar till planerings- och leveranssäkerhetsmål för elsystemet och därmed ökar försörjningstryggheten på nationell, regional och lokal nivå. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner för att stärka kommunernas förmåga att bidra till ökad försörjningstrygghet på lokal nivå, stimulera till utbyggnad av vindkraft, kommunal energi- och klimatrådgivning samt för myndigheternas administrativa utgifter kopplade till stöden. Anslaget får även användas för ekonomiska bidrag till investeringar som stärker leveranssäkerheten eller ökar anslutningskapaciteten i elsystemet regionalt eller lokalt. Myndigheters kostnader för särskilda insatser, uppgifter eller andra myndighetsgemensamma utvecklingsarbeten som syftar till kortare ledtider för tillståndsprövning får också finansieras via anslaget.

Regeringen redovisar uppfattningen att det på kort sikt behövs en kraftig utbyggnad av elsystemet för att det ska vara möjligt att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen. Det behövs mer investeringar i utökad elproduktionskapacitet från exempelvis kraftvärme och värmelager, regionala anslutningsåtgärder som säkerställer tilldelning av effekt samt andra investeringar som bidrar till en mer flexibel effekt- och energianvändning hos större elanvändare så att elnäten kan nyttjas mer effektivt och ytterligare kapacitet

kan tilldelas. Regeringen föreslår därför att det befintliga ekonomiska stödet ökar för att främja sådana investeringar i elsystemet som inte kan bära sig utan statligt stöd, men som höjer förmågorna för planerbarhet och därmed stärkt leveranssäkerhet i samtliga systemdriftstillstånd. I förslaget ingår även informations- och kompetenshöjande insatser riktade till aktörer som kan bidra till att stärka förmågan och minska sårbarheten i de regionala energisystemen. Anslaget bör därför öka med 250 miljoner kronor 2026.

Vidare anför regeringen att det behövs goda planeringsförutsättningar samt samordning med någon annan samhällsviktig infrastruktur och mellan relevanta myndigheter, regioner och länsstyrelser för att effektivt möjliggöra ny kärnkraft. Det behövs såväl nationell som regional samordning för att verkställa ny kärnkraft. Arbetsformer, resurser och kompetens behöver därför utvecklas. Av det skälet föreslås anslaget öka med 20 miljoner kronor 2026 för planerings- och utredningsarbete för ny kärnkraft. Sammantaget innebär detta att regeringen föreslår att riksdagen ska anvisa 1 195 miljoner kronor till anslaget 1:5 Energiplanering för 2026.

För att det ska vara möjligt att planera och teckna avtal om fleråriga projekt anser regeringen att det är nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Därför föreslås att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2026 för anslaget 1:5 Energiplanering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5,26 miljarder kronor 2027–2035.

Anslaget 1:6 Avgifter till internationella organisationer får användas för att täcka utgifter för avgifter till internationella organisationer samt utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 33 miljoner kronor till det aktuella anslaget för 2026.

Elsäkerhetsverkets förvaltningsutgifter finansieras via anslaget 1:7 Elsäkerhetsverket. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 89 miljoner kronor till det anslaget för 2026. Det innebär att anslaget ökar med 8 miljoner kronor för att kunna möta ett förändrat omvärldsläge och samhällets behov av säker el.

Det bör noteras att Elsäkerhetsverkets verksamhet i huvudsak finansieras av avgifter, däribland elsäkerhetsavgiften, elberedskapsavgiften och nätövervakningsavgiften.

Anslaget 1:8 Laddinfrastruktur får användas till stöd för ladd- och tankstationer för el och vätgas samt till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till dessa stöd. Regeringen föreslår att riksdagen ska anvisa 605 miljoner kronor till anslaget under 2026. Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för samma anslag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 miljarder kronor 2027–2030. Bemyndigandet syftar till att göra det möjligt att fatta beslut som medför åtaganden för kommande år och för att det ska vara möjligt att planera och teckna avtal om fleråriga projekt.

För utgifter för att stimulera utvecklingen av biogasproduktion får anslaget 1:9 Biogasstöd användas. Anslaget får även användas för de administrativa

utgifter som detta medför. Regeringen föreslår att 1 035 miljoner kronor avsätts till anslaget under 2026.

Anslaget 1:10 Energiberedskap får användas för Energimyndighetens utgifter för energiberedskapsåtgärder och civilt försvar inom energisektorn. Anslaget får också användas för ersättning för solidaritetsgas som begärs enligt artikel 13 i EU:s gasförsörjningsförordning.¹ Anslaget får även användas för myndighetens förvaltningskostnader inom dessa områden. Regeringen föreslår att 398 miljoner kronor avsätts till anslaget under 2026. För att det ska vara möjligt att planera och teckna avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:10 Energiberedskap kunna ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 050 miljoner kronor 2027–2029.

Anslaget 1:11 Elberedskap får användas för Svenska kraftnäts utgifter för elberedskapsåtgärder, dammsäkerhet, tillsynsuppdrag enligt säkerhetsskyddslagen inom områdena elförsörjning och dammanläggningar, med undantag för kärnteknisk verksamhet, samt för myndighetens arbete med totalförsvar och som beredskapsmyndighet. Anslaget får användas för myndighetens förvaltningskostnader inom dessa områden. Regeringen föreslår att 705 miljoner kronor anvisas till anslaget 1:11 Elberedskap för 2026. För att det ska vara möjligt att planera och teckna avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den bör bemyndigas att under 2026 för det aktuella anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 miljarder kronor 2027–2041.

Det nya anslaget 1:12 Energistöd får användas för elstöd till kommuner. Anslaget får även användas för högkostnadsskydd till hushåll vid höga el- och gaspriser samt för myndigheternas administration för att betala ut ett sådant stöd. Ett ekonomiskt elstöd behöver finansieras genom statens budget eftersom det inte längre är möjligt att använda s.k. flaskhalsintäkter för att finansiera ett sådant stöd. Till anslaget tillförs 137 miljoner kronor 2026 i syfte att ersätta de kommuner som inte fick fullt elstöd 2023 som en följd av att de ansågs bedriva jordbruksverksamhet. Vidare avser regeringen att införa ett högkostnadsskydd om månadsmedelvärdet för spotpriset på el överstiger 1,5 kronor per kilowattimme (kWh) inom ett elprisområde i Sverige. Motsvarande utformning av stöd ska även användas för hushåll som värms upp med gas. Till anslaget tillförs därför ytterligare 1 miljard kronor 2026 som ska användas vid behov av ett energistöd till hushåll. Regeringen anger också att om det blir aktuellt med stöd kan det behöva tillföras ytterligare medel.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010.

Även anslaget 1:13 Subvention för förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer är nytt. Anslaget får användas för utgifter för att subventionera statens förväntade kostnader för lån till företag enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft. Enligt 2 § i den nyssnämnda lagen får stöd lämnas i form av statliga lån. I syfte att sänka kapitalkostnaden, särskilt under investeringsfasen, kan kostnaderna för de statliga lånen subventioneras jämfört med statens förväntade kostnader. Lånen är tillfälliga och väntas betalas tillbaka successivt efter det att reaktorena har tagits i drift. Staten förväntas ingå låneavtal under 2026 eller senast 2027 för de första investeringarna i ny kärnkraft som får stöd. Ett nytt anslag bör därför föras upp på statens budget för att finansiera subventioner av statens förväntade kostnader för utlåningen. Regeringen föreslår att 50 miljoner kronor anvisas till anslaget 1:13 Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer för 2026.

Vidare föreslår regeringen en låneram för förväntade investeringskostnader som bedöms kunna räcka till investeringar som omfattar ungefär hälften av stödet. Förslaget innebär att regeringen bemyndigas att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 miljarder kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045. Utöver detta föreslår regeringen även ett bemyndigande med innebörden att den under 2026 och 2027 får besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft. Riskreserven får uppgå till högst 220 miljarder kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.

Liksom det föregående anslaget är det nya anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer en del av den finansiering av ny kärnkraft som riksdagen beslutade om våren 2025. Differenskontrakten säkerställer ett minimiärsättningsskydd till företag under den rutinmässiga driften av nya kärnkraftsreaktorer och sätter samtidigt en gräns som förhindrar överkompensation och som återför övervinster till staten. Utformningen av differenskontraktet kommer att fastställas i förhandlingar med projektbolag som ansöker om det statliga stödet. Regeringen bedömer att avtal om differenskontrakt för de första investeringsprojekten kan ingås under 2026 eller senast 2027 beroende bl.a. på när en ansökan lämnas in och tiden för statsstödsprövning, och den första reaktorn med statligt stöd antas tas i drift 2035. Regeringen föreslår att 1 miljon kronor anvisas till anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer för 2026.

På samma sätt som lån utgör differenskontrakten ekonomiska åtaganden som kräver ett särskilt bemyndigande från riksdagen, i enlighet med 9 kap. 8 § regeringsformen. Därför föreslår regeringen att den ska bemyndigas att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen

(2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 miljarder kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085.

Elberedskapsavgiften

För åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) betalar den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) en avgift. Åtgärderna syftar till att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället och att tillgodose elförsörjningen vid höjd elberedskap. Åtgärderna finansieras från den del av anslaget 1:11 Elberedskap som disponeras av Svenska kraftnät för elberedskap och uppgår till motsvarande belopp som avgiftsuttaget över tid. Regeringen föreslår att avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften som tas ut under 2026 i enlighet med elberedskapslagen för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av lagen, fastställs till högst 800 miljoner kronor.

Svenska kraftnäts investeringsplan

Svenska kraftnät har redovisat sitt förslag till investerings- och finansieringsplan för treårsperioden 2026–2028, och den omfattar åtgärder i transmissionsnätet och utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas uppgå till 56 miljarder kronor, varav 14,6 miljarder kronor avser 2026. Investeringsvolymerna ökar kraftigt under perioden och bedöms uppgå till över 20 miljarder kronor 2027 och 2028. Ökningen är en följd av Svenska kraftnäts långsiktiga plan för att anpassa systemet till en framtida ökad elanvändning. I volymökningen finns också en stor del reinvesteringar på grund av ett åldrande transmissionsnät. I budgetpropositionen redovisar regeringen de investeringar som har tillkommit sedan föregående investeringsplan redovisades och vars beräknade totalbelopp överstiger 400 miljoner kronor. För en närmare beskrivning av dessa investeringar hänvisas till budgetpropositionen.

Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

När det gäller Svenska kraftnäts finansiella befogenheter föreslår regeringen följande:

- Regeringen bemyndigas att för 2026 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret.
- Regeringen bemyndigas för 2026 att besluta om delägarlån eller borgen om högst 500 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier.
- Regeringen bemyndigas för 2026 bevilja lån som uppgår till högst till 700 miljoner kronor till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen.
- Regeringen bemyndigas att för 2026 besluta om att förvärva och bilda bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett

belopp om 20 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna

I Socialdemokraternas kommittémotion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. slås det inledningsvis fast att energisystemet lägger grunden för det moderna samhället och är centralt för ett lands utveckling. Vidare menar motionärerna att en framgångsrik elektrifiering är avgörande för att öka tillväxten, skapa välbstånd och samtidigt nå de nationella klimatmålen om nettonollutsläpp 2045. Motionärerna anser att detta förutsätter mer el från vatten, vind, sol, kärnkraft och bioenergi och att det behövs en fortsatt utbyggnad av både elproduktion och elnät i alla delar av landet.

Enligt motionärerna behövs det en blocköverskridande beredning i form av en energikommission för att det ska vara möjligt att skapa långsiktighet i elsystemets utveckling. De understryker också behovet av en mer välfungerande svensk och europeisk elmarknad. Regeringen har ett ansvar att driva på för att grannländernas hantering av elmarknaden är rimlig och ändamålsenlig även ur ett svenskt perspektiv.

Motionärerna anser också att självförsörjningen av energi behöver stärkas i hela Europa och beroendet av fossila energikällor minska snabbare. Sverige är nettoexportör av el och ska fortsätta att spela en viktig roll genom export av fossilfri el till våra grannländer.

I sitt förslag till anslag för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi förordar motionärerna inga andra nivåer när det gäller de anslag som regeringen föreslår i budgetpropositionen. Däremot föreslår motionärerna i yrkande 1 ett nytt anslag, 99:1 Snabbhetsbonus till vindkraft, som ska kunna finansiera en ersättning till kommuner som under 2026 väljer att ompröva ett tidigare avslag och i stället ger tillstånd till vindkraft. Det nya anslaget föreslås omfatta 100 miljoner kronor under 2026.

I yrkande 2 föreslår motionärerna, i likhet med regeringen, att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån till förväntade investeringskostnader i 2026 års prisnivå 2026–2045 som uppgår till högst 220 miljarder kronor. Motionärerna säger sig vara öppna för all fossilfri elproduktion som byggs och accepterar därför ramen, men villkorar samtidigt bemyndigandet med att det vidgas till att omfatta all storskalig fossilfri elproduktion och att en bred energiöverenskommelse sluts innan det fattas några investeringsbeslut om ny kärnkraft.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3174 av Nooshi Dadgostar m.fl. redovisar Vänsterpartiet sin syn på hur anslagen bör fördelas inom utgiftsområde 21 Energi. För en

närmare beskrivning av partiets samlade syn på energipolitiken hänvisar motionärerna till partiets budgetmotion 2025/26:2792.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 (yrkande 1) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Statens energimyndighet ska vara 20 miljoner kronor lägre än vad regeringen har föreslagit. Skälet till detta är att motionärerna avvisar regeringens förslag om att medel avsätts för sådana samordningsinsatser mellan myndigheter, regioner och länsstyrelser som gäller ny kärnkraft. Motionärerna anser att kärnkraft inte är ett kostnadseffektivt eller hållbart alternativ för framtidens energibehov. Enligt dem är förnybar energiproduktion som vindkraft, solkraft och havsenergi, vägen framåt. Mot den bakgrunden avvisar motionärerna även regeringens förslag till de två nya anslagen 1:13 Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer och 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer.

Motionärerna avvisar också det tillfälliga skydd mot höga elkostnader som regeringen föreslår ska finansieras genom det nya anslaget 1:12 Energistöd. Vänsterpartiet föreslår i stället ett elpristak för hushåll på 75 öre per kWh, som finansieras genom en obligatorisk elprisförsäkringsavgift på elbranschen. Kostnaderna kommer därigenom bäras av branschen, inte av skattebetalarna.

Avslutningsvis föreslår motionärerna ett nytt anslag 99:2 för stöd till drift av laddinfrastruktur. Motionärerna vill göra det möjligt för företag att söka underskottstäckning för drift av laddstationer. För detta ändamål avsätter de 30 miljoner kronor under 2026.

Eftersom motionärerna motsätter sig regeringens satsningar på att bygga ny kärnkraft avvisar de också de förslag till bemyndiganden som regeringen föreslår med koppling till denna satsning (yrkande 2–4). Förslagen om att bemyndiga regeringen att besluta om lån för nya kärnkraftsreaktorer, en riskreserv för ytterligare lån vid oväntade fördyringar för nya kärnkraftsreaktorer och att ingå ekonomiska åtaganden i form av dubbelriktade differenskontrakt för ny kärnkraft bör enligt motionärerna därför avslås av riksdagen. Dessa bemyndiganden kan enligt motionärerna leda till att miljardbelopp satsas på smutsig och riskfylld energi i stället för på hållbara lösningar.

Centerpartiet

Rickard Nordin m.fl. (C) anför inledningsvis i kommittémotion 2025/26:3745 att Sverige behöver en långsiktig och ambitiös energipolitik som gör att välfärden kan öka, att ekonomin växer och att det blir möjligt att ställa om till ett hållbart samhälle. Framtidens robusta och effektiva energisystem måste säkras samtidigt som beroendet av fossila energikällor bryts. Motionärerna anser också att det är viktigt med en bred energipolitisk överenskommelse som skapar stabila villkor, minskar den politiska risken och därmed stärker investeringsviljan.

Efterfrågan på el väntas öka kraftigt, och motionärerna vill därför kraftigt bygga ut produktionen av fossilfri el. De vämnar en teknikneutral politik och

fokuserar på de förmågor som systemet behöver, i den omfattning behoven uppkommer. Motionärerna anser att alla fossilfria kraftslag behövs, samtidigt som det är logiskt att fokusera utbyggnaden på de kraftslag som är billigast och går att bygga ut snabbast som vind- och solenergi. Samtidigt framhåller de att kärnkraften har en viktig roll i dagens energisystem och kan komma att ha det under lång tid framöver, men motionärerna ser det som grundläggande att kärnkraften står för sina egna kostnader för bl.a. säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring.

Motionärerna vill även se riktade satsningar på tekniker som stärker energisystemet, som exempelvis batterier, vätgas, överföringskapacitet, lagring och digitalisering. Detta möjliggör ökad effektivitet och en mer flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering. Motionärerna pekar också på den lönsamma potentialen för energieffektivisering. Genom energieffektivisering blir utbyggnadsbehovet av såväl elproduktion som elnät billigare, resursanvändningen minskar och belastningen på miljön mindre.

Utöver detta vill motionärerna se en satsning på upphandling av biodrivmedel och på en teknikneutral statlig satsning på anslutningspunkter till större energianläggningar. De anser också att ett system med lokal ersättning till kommuner och närboende är en viktig åtgärd för att öka den lokala acceptansen för vindkraftsetableringar och därmed möjliggöra en snabbare utbyggnad av den landbaserade vindkraften. Motionärerna förordar även att det s.k. Industriklivet skalas upp i syfte att kunna stötta nya gröna industriprojekt.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi för 2026 avvisar motionärerna den tidigare ökningen av Energimyndighetens förvaltningsanslag, vilket minskar anslaget 1:1 Statens energimyndighet med 20 miljoner kronor. Samtidigt vill motionärerna se snabbare tillståndsprocesser och avsätter därför 5 miljoner kronor 2026 för detta under samma anslag.

Motionärerna avvisar regeringens satsning på energieffektivisering i småhus till förmån för ett grönt skatteavdrag. Därför är deras förslag till nivå på anslaget 1:2 Energieffektivisering 327 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslår för 2026. Även anslaget 1:5 Energiplanering föreslås få en annan nivå än vad regeringen föreslår, nämligen 420 miljoner kronor lägre. Här hänvisar motionärerna till uppfattningen att vindkraftsskatten fullt ut och permanent ska tillfalla kommunerna, vilket innebär minskade skatteintäkter för staten och därför även en sänkning av det nyssnämnda anslaget. Eftersom motionärerna avfärdar regeringens satsningar på ny kärnkraft avvisar de även helt de nya anslag som regeringen föreslår, dvs. anslagen 1:13 Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer (–50 miljoner kronor) och 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer (–1 miljon kronor). Samtidigt avstyrker motionärerna regeringens tre förslag om bemyndiganden som sammanhänger med finansieringen av regeringens satsning på ny kärnkraft.

I stället för en ensidig satsning på kärnkraft vill motionärerna bl.a. se en teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion, vilket finansieras

via ett nytt anslag 99:3 Teknikneutral ersättning för anslutning av ny elproduktion. Anslaget föreslås uppgå till 900 miljoner kronor 2026. Vidare vill motionärerna satsa på inhemsk produktion av biodrivmedel och avsätter för det ändamålet 500 miljoner kronor under 2026 till det nya anslaget 99:4 Inhemsk biodrivmedelsproduktion för fossilfrihet. Den minskning av Energimyndighetens, Energimarknadsinspektionens respektive Elsäkerhetsverkets förvaltningsanslag (anslagen 1:1 respektive 1:4) som återfinns i motionärernas förslag är en följd av att de föreslår ett större produktivitetsavdrag som sänker den pris- och löneomräkning som görs i fråga om myndigheternas förvaltnings- respektive investeringsanslag med 25 procent.

Miljöpartiet

I Miljöpartiets kommittémotion 2025/26:3507 av Linus Lakso m.fl. redovisar partiet sin syn på anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi.

Motionärerna framhåller att det enskilt billigaste och snabbaste sättet att få fram mer tillgänglig el är genom energieffektiviseringar. För att realisera energieffektiviseringens potential föreslår de att stödet till energieffektivisering av industriföretag (Energisteget) återinförs. På det nya anslaget 99:7 Återinför Energisteget för företagens energieffektivisering vill motionärerna därför satsa 3 miljarder kronor på att återinföra och bredda Energisteget så att även mindre företag omfattas. Man ska dessutom kunna få stöd för upp till 60 procent av kostnaden för åtgärden.

I motionen refereras till att partiet i en annan av sina kommittémotioner föreslår ett mål och ett investeringsstöd för det man betecknar grön baskraft. I begreppet grön baskraft innefattar motionärerna alla kraftkällor och tekniker som kan lagra energi och snabbt reglera effekten. I målet om 10 gigawatt (GW) grön baskraft till 2030 ingår höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet i och effekt från kraftvärmen och gasturbiner drivna av förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värmelagring ingår, samt flexibilitet exempelvis i form av smart styrning av elbilsladdning och av värmepumpar. För ändamålet vill motionärerna satsa 6 miljarder kronor under 2026 på det nya anslaget 99:9 Investeringsstöd grön baskraft. Samtidigt avvisar motionärerna de medel som regeringen har avsatt för Kraftlyftet inom anslaget 1:5 Energiplanering till förmån för det egna förslaget.

Motionärerna anser att en central åtgärd för att öka utbyggnaden av vindkraft på land är att kommuner ersätts för den nytta de skapar genom att producera förnybar el. Motionärerna anser dock att regeringens förslag om ersättning till kommunerna som ska finansieras via anslaget 1:5 Energiplanering är otillräckligt, och de förordar i stället ett eget förslag som finansieras via de två nya anslagen 99:5 Ersättning till kommuner för vind och sol respektive 99:6 Ersättning till regioner för vattenkraft. Förslaget innebär att kommunerna får 1 öre per kWh för den befintliga vindkraftsproduktionen och 3 öre per kWh för den produktion som tillkommer under de kommande tio åren. Regionerna får i sin tur 1 öre per kWh för den befintliga vattenkraften. För anslaget 99:5

avsätts 400 miljoner kronor för 2026 och för anslaget 99:6 avsätts 700 miljoner kronor. Sammantaget innebär detta att motionärerna föreslår en nivå på anslaget 1:5 Energiplanering som är 875 miljoner kronor lägre under 2026 än vad regeringen föreslår.

Vidare föreslår motionärerna en satsning på ett produktionsstöd för elektrobränslen och avancerade biodrivmedel, däribland sådana som tillverkas av vätgas och infångad biogen koldioxid. Under 2026 avsätter motionärerna 3 miljarder kronor till det nya anslaget 99:8 Produktionsstöd för elektrobränslen och avancerade biodrivmedel som ska användas för att finansiera ett sådant stöd.

Motionärerna efterfrågar även nationella planer för utbyggnad av laddinfrastruktur, biogas och vätgas samt förbättrad tillgång till laddinfrastruktur längs med de större vägarna samt för att boende ska kunna ladda hemma i anslutning till villan, bostadsrätten eller hyresrätten. Av det skälet avsätter de 400 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:8 Laddinfrastruktur.

Motionärerna avfärdar helt regeringens satsning på ny kärnkraft och avstyrker därför alla de anslagsförslag och de tre förslag om bemyndiganden till regeringen som hänger samman med denna satsning. Motionärerna menar bl.a. att motsvarande el och effekt som den nya kärnkraften kan ge kan byggas till en bråkdel av den kostnad som regeringen anger för ny kärnkraft. Stödet till ny kärnkraft riskerar också enligt motionärerna att tränga undan investeringar i annan fossilfri elproduktion – både i effekthöjningar och livstidsförlängningar av den befintliga elproduktionen och i ny förnybar elproduktion. Utöver detta ser de en risk för att det föreslagna kärnkraftsprogrammet under byggfasen kommer att tvinga fram nedskärningar i välfärden och tränga undan andra offentliga investeringar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens tydliga ställningstagande att den långsiktiga inriktningen för energipolitiken ligger fast och att den stegvis och målmedvetet omsätts i praktisk handling. I likhet med regeringen anser utskottet att Sveriges välstånd, konkurrenskraft och säkerhet vilar på en trygg tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Ett robust, kostnadseffektivt och fossilfritt energisystem gör det möjligt att ställa om för klimatets bästa och för att möta framtidens behov inte bara under normala förhållanden utan även när kriser uppstår och ytterst även under krig. Det är ett beklagligt faktum att ett spant omvärldsläge har tydliggjort behovet av att Sveriges energisystem behöver utvecklas även fortsättningsvis för att ytterligare stärka försörjningstryggheten under orostider.

Utskottet välkomnar också regeringens tydliga strävan efter att skapa goda förutsättningar för investeringar i fossilfri elproduktion, förstärkningar av energinfrastrukturen, effektivare energianvändning och ett bättre nyttjande av ett välintegrerat energisystem där el-, gas- och fjärrvärmesystemen samspelar på ett effektivt sätt.

El kommer att vara den viktigaste energibäraren i Sverige under överskådlig tid. I likhet med regeringen anser utskottet att det behövs mer fossilfri elproduktion för att tillgodose framtidens elbehov på kort, medellång och lång sikt. En av de viktigaste satsningarna är den som regeringen gör för att bereda vägen för ny kärnkraft i Sverige. Utskottet instämmer i uppfattningen att ny kärnkraft behövs för att det ska vara möjligt att nå de klimat- och energipolitiska målen, tillgodose framtidens elbehov och öka leveranssäkerheten i elsystemet. Utöver detta kan ny kärnkraft förstärka överföringsförmågan i transmissionsnätet, minska prisskillnaderna mellan de svenska elområdena och bidra till konkurrenskraftiga elpriser för elkunderna, såväl för stora industriella användare som för hushållskonsumenter. Utskottet ser positivt på att regeringen har inlett ett kärnkraftsprogram som innehåller flera angelägna initiativ och åtgärder för att göra ny kärnkraft möjlig i Sverige, inklusive de förslag med koppling till detta som finns i den aktuella budgetpropositionen. Det handlar bl.a. om bemyndiganden och nya anslag som behövs för att regeringen ska kunna gå vidare med den finansierings- och riskdelningslösning som riksdagen godkände våren 2025 (prop. 2024/25:150, bet. 2024/25:NU20, rskr. 2024/25:217).

Utöver satsningar på ny kärnkraft noterar utskottet att regeringen bl.a. pekar på vattenkraftens centrala betydelse för elsystemet och att Energimyndigheten har fått i uppdrag att tillsammans med Svenska kraftnät värdera vattenkraftens bidrag inom ramen för energi- och beredskapsplaneringen.

I anslutning till detta vill utskottet även ställa sig bakom att regeringen utökar det s.k. Kraftlyftet. Detta är ett investeringsstöd som syftar till att stärka leveranssäkerheten i elsystemet, genom investeringar i bl.a. utökad elproduktionskapacitet från exempelvis kraftvärme och värmelager samt andra investeringar som bidrar till en mer flexibel effekt- och energianvändning hos större elanvändare, vilket bidrar till att elnäten kan nyttjas mer effektivt. Fjärr- och kraftvärmens bidrar också till en trygg energiförsörjning och den lokala och regionala elförsörjningen, dels genom att minska behovet av el för uppvärmning, dels genom att tillföra lokal och planerbar produktion av el. Därför välkomnar utskottet att regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att genomföra och föreslå åtgärder för att värna och stärka fjärr- och kraftvärmens.

Elens alltmer betydelsefulla roll för en konkurrenskraftig och klimatvänlig utveckling i Sverige ställer krav på att den kan handlas på en välfungerande marknad. Utskottet noterar att regeringen delar denna uppfattning och att den redovisar ett flertal olika åtgärder som syftar till att vässa elmarknadens funktion inom ramen för de gränser som det EU-gemensamma regelverket sätter. Det handlar bl.a. om att stärka incitamenten för aktörerna att leverera de nyttor som krävs för ett leveranssäkert och effektivt elsystem. Därtill ser utskottet fram emot utfallet av den pågående beredningen av Elmarknadsutredningens förslag. En annan utredning med koppling till elmarknadens funktion som utskottet välkomnar är den som Svenska kraftnät genomför på uppdrag av regeringen och där förutsättningarna för att ändra den nuvarande svenska elområdesindelningen ska analyseras.

Utskottet vill också understryka vikten av att den monopoldel av elmarknaden som nätsidan utgör regleras på ett sådant sätt att nätavgifterna blir skäligen för både konsumenter och producenter av el samtidigt som nätföretagens intäkter möjliggör de ny- och reinvesteringar som behövs för att kunna möta den utveckling som väntas inom de närmaste decennierna. Riksdagen har på förslag från regeringen så sent som för några veckor sedan beslutat om lagändringar som ska bidra till detta (prop. 2025/26:26, bet. 2025/26:NU10, rskr. 2025/26:62).

På en avreglerad marknad kan och bör en bristande tillgång påverka priset på utbudet, t.ex. priset på el. Samtidigt är det inte rimligt att kraftiga och utdragna pristoppar drabbar svaga konsumenter på ett oacceptabelt sätt. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på att regeringen anser att det behövs en beredskap för att kunna införa ett högkostnadsskydd för hushållen i händelse av en längre period med höga el- och gaspriser och att den föreslår att det ska avsättas medel för ändamålet. Utskottet välkomnar också att regeringen har för avsikt att undersöka i vilken utsträckning de s.k. flaskhalsinkomsterna kan användas för att motverka höga energipriser och mildra dess effekter.

Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen, dess samarbetsparti eller oppositionspartierna som samtliga tycks vara överens om att den el som produceras ska användas på ett effektivt sätt. Att regeringen ökar takten i arbetet med att stimulera åtgärder som bidrar till detta bör därför kunna anses ha ett brett stöd.

Utskottet har redan tidigare i detta ställningstagande berört frågor om försörjningstrygghet och i det sammanhanget refererat till det spända omvärldsläget. Här vill utskottet – i likhet med regeringen – peka på det förhållandevis nya hot som olika former av cyberangrepp kan utgöra för det svenska energisystemet. Det är enligt utskottet därför både välkommet och angeläget att regeringen verkar för att stärka Sveriges förmåga att säkra, skydda och stärka samhällets funktioner på cybersäkerhetsområdet, bl.a. genom att tillföra extra resurser för ändamålet till Energimyndigheten.

När det gäller de budgetförslag som vart och ett av de fyra oppositionspartierna har presenterat kan utskottet inledningsvis konstatera att de avviker i betydande utsträckning från varandra och att det därför är mycket svårt att skönja någon linje i deras förslag som skulle kunna ligga till grund för en gemensam rödgrön energipolitik.

Utskottet väljer att inte kommentera var och en av de avvikelser från regeringens anslagsförslag som oppositionspartierna föreslår, men vill kort beröra några av de mer betydande avvikelserna i förhållande till regeringens förslag. Utskottet noterar att Centerpartiet har en annan lösning än regeringen för att stimulera en effektivare användning av energi, och förordar en lösning med skatteavdrag i stället för en som finansieras genom anslag. Det gör att Centerpartiet helt kan avvisa regeringens förslag på detta område, vilket de även har valt att göra. Även på vindkraftssidan förordar Centerpartiet en skatterelaterad lösning där det de betecknar vindkraftsskatten ska gå direkt till kommunerna,

och de anser att de medel som regeringen föreslår för det ändamålet inom anslaget för energiplanering därför kan sänkas. Utskottet förordar regeringens lösning.

Miljöpartiet föreslår en betydande satsning på anslaget 1:8 Laddinfrastruktur. Utskottet delar visserligen motionärernas uppfattning om att det är viktigt att öka tempot i vägtransportsektorns elektrifiering, men anser att regeringens nivå på det aktuella anslaget är väl avvägd och att andra angelägna satsningar måste prioriteras. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag att det skulle behöva skjutas till ca 4,5 miljarder kronor till utgiftsområdet utöver vad regeringen har föreslagit. Förslagen omfattar, utöver att avvisa flera av regeringens anslagsförslag, ett antal nya anslag som totalt uppgår till drygt 13 miljarder kronor. Detta är mycket pengar, och det rimmar inte med utskottets uppfattning om att skattebetalarnas pengar ska gå till sådana åtgärder som på ett effektivt sätt bidrar till att de energipolitiska målen nås. Miljöpartiets ineffektiva symbolpolitik har ingen plats i det sammanhanget.

Utskottet noterar också att Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till ett högkostnadsskydd mot höga elpriser till förmån för ett elpristak för hushåll som finansieras genom en obligatorisk elprisförsäkringsavgift på elbranschen. Här vill utskottet påminna om att elmarknaden är avreglerad och att marknadsingrepp av den art som föreslås kan störa marknadens funktion på ett icke önskvärt sätt. Ett elpristak kan bl.a. leda till sämre incitament för sparande och investeringar. Utskottet uppfattar därtill att förslaget – i sin rudimentära skepnad – är riktat till alla hushåll och oavsett vilka elkostnader de har eller hur de använder sin el. Det kan därmed betraktas som ett mycket trubbigt instrument som utskottet ställer sig tveksamt till.

Samtantaget innebär det som anförs ovan att utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 21 Energi. Utskottet tillstyrker även de förslag till bemyndiganden för 2026 som är knutna till några av anslagen. Detsamma gäller bemyndigandena till regeringen om att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader samt att under samma period besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt den nyssnämnda lagen om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft. Vidare tillstyrker utskottet förslaget om att riksdagen under 2026 och 2027 bemyndigar regeringen att för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag i enlighet med regeringens förslag.

Utöver detta anser utskottet att riksdagen ska bifalla de förslag som gäller Svenska kraftnäts investeringsplan 2026–2028 respektive finansiella befogenheter 2026 liksom förslaget om elberedskapsavgiftens storlek 2026. Följaktligen avstyrker utskottet de alternativa förslag som föreslås i motionerna.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S)

Fredrik Olovsson (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 7 940 miljoner kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Den samlade kraftfulla politik vi står bakom och som Sverige verkligen behöver i en orolig tid redovisas i partimotion 2025/26:3551 (S). Förslagen i den motionen måste ses som en helhet, och vi anser därför att det vore olämpligt att bryta ut vissa delar och behandla dessa i en särskild ordning. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet.

Eftersom riksdagen under budgetberedningens första steg alltså har ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de vi har föreslagit avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi. Vi vill i detta särskilda yttrande dock återge huvuddragen i den syn på energipolitiken som beskrivs utförligt i kommittémotion 2025/26:3594 (S). I motionen finns det för övrigt många angelägna energipolitiska förslag som kommer att behandlas av riksdagen senare under det innevarande riksmötet.

Energisystemet är en viktig grundsten för det moderna samhället och det är centralt för ett lands utveckling. Vi anser att en omfattande elektrifiering – där transporter, industriella processer och andra verksamheter byter fossila bränslen mot el – är avgörande för att öka tillväxten, skapa välbefinnande och samtidigt nå de nationella klimatmålen om nettonollutsläpp 2045. Under rätt förutsättningar kan Sveriges elförsörjning förbli en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till låga och konkurrenskraftiga priser.

En framgångsrik elektrifiering kräver dock mer billig el samtidigt som den el som produceras används på ett klokt sätt. Mer el måste komma från alla konkurrenskraftiga fossilfria källor, från vattenkraft, vindkraft, solkraft, kärnkraft och biokraft. Här är det dock viktigt att produktion tillkommer i närtid och att en alltför ensidig inriktning på t.ex. ny kärnkraft inte flyttar fokus från det faktum att mer el behövs långt innan några nya kärnreaktorer kan vara i drift. Vi vill att det sätts upp mål för mer förnybar fossilfri el redan till 2030 och 2035, och att de byråkratiska hinder som finns för en offensiv utbyggnad undanröjs. Det är t.ex. besvärande att tillståndprocesserna inte sällan är tidsutdragna och svårförutsägbara och att investeringar i elnäts- och kraftproduktionsutbyggnad hämmas på grund av detta. Ett reformerat regelverk är därför

viktigt för att underlätta för nyindustrialiseringen och för att förverkliga klimatomställningen.

Vi delar regeringens uppfattning att kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av elsystemet under lång tid. Tillsammans med vattenkraften ger den goda möjligheter att åstadkomma en balanserad och stabil elförsörjning även om elen alltmer kommer från förnybara energislag som vind- och solkraft. Ny kärnkraft kan spela roll för elproduktionen på längre sikt, och vi har därför ingen avvikande uppfattning i förhållanden till regeringen när det gäller de förslag till nya anslag och bemyndiganden med inriktning på ny kärnkraft som regeringen vill att riksdagen ska ställa sig bakom. Dock gör vi det begränsade förbehållet att bemyndigandena vidgas till all storskalig fossilfri elproduktion och att en bred energiöverenskommelse sluts innan det fattas några investeringsbeslut om ny kärnkraft.

Vi är övertygade om att det finns ett stort värde i att energipolitiken ges politisk bärkraft över tid genom breda överenskommelser. Långsiktiga och stabila villkor är mycket viktiga för att tillräckliga investeringar ska komma på plats inom energisektorn, och det finns därför tungt vägande skäl för att politiskt samförstånd i möjligaste mån kan uppnås inom ramen för en blocköverskridande energikommission.

Utöver att ny kärnkraft byggs på sikt ser vi också stora möjligheter i att förlänga de befintliga reaktorernas drifttid och att öka deras effekt. För oss är det alltjämt inte aktuellt att ny kärnkraft tillkommer på andra platser än de befintliga, dvs. i anslutning till anläggningarna i Oskarshamn, Ringhals eller Forsmark. Våra motiv till detta redovisas utförligt i motion 2025/26:3594 (S).

Vi vill i detta sammanhang även framhålla att vi ser det som rimligt att se över ägandet av anläggningen i Oskarshamn, som i dag till övervägande del ägs av den tyska staten.

En kärnenergikälla som blir alltmer intressant är fusionskraften. Därför anser vi att det behövs en nationell fusionsstrategi där staten ger en tydlig politisk signal om ett svenskt engagemang för fusionsenergins möjliga potential som en grön kraftkälla i Sverige.

Det tar dock lång tid att få ny kärnkraft i drift, och det behövs mycket ny el långt dessförinnan. Särskilt vindkraften kan bidra med mer el på relativt kort sikt, men då måste tillståndsprocesserna vässas, samtidigt som närboende och kommuner ges incitament för att ställa sig positiva till vindkraftsprojekt. Här har vi föreslagit att de kommuner som ändrar ett tidigare veto mot vindkraftsparker ges en extra bonus om de meddelar ett nytt positivt beslut under 2026. Havsbaserad vindkraft bidrar till ett elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. De tidigare villkoren för den havsbaserade vindkraften att ansluta sig till Svenska kraftnätets stamnät bör därför återställas eller göras än mer fördelaktiga.

En annan förnybar energikälla som behöver ökad tydlighet och ändamålsenliga regelverk är solkraften. En stor potential finns i storskaliga parker i form av större markbaserade anläggningar, men här måste regeringen säkerställa att

länsstyrelserna tillämpar regelverket på ett likvärdigt sätt över landet. Energi marknadsinspektionen bör dessutom få i uppdrag att ta fram regelverk som kortar ledtiderna och säkerställer rimliga kostnader för att ansluta dessa solkraftsanläggningar till elnätet.

Vattenkraftens potential behöver också tas till vara på ett bättre sätt. Vattenkraftens reglerbarhet är en särskilt viktig del i energisystemet. Värdet av reglerbarhet ökar dessutom i takt med att andelen väderberoende förnybar el från vind- och solkraft blir större i energisystemet. I den tidigare omnämnda utgiftsområdesmotionen 2025/26:3594 (S) finns flera angelägna förslag som kan bidra till att stärka vattenkraftens roll ytterligare.

En kraftig elektrifiering ställer krav på en väl fungerande svensk och europeisk elmarknad där Sverige ges de rätta förutsättningarna att även fortsättningsvis kunna vara en nettoexportör av el. Samtidigt är det viktigt att elexporten inte äventyrar svenska intressen. Regeringen har ett stort ansvar för att driva på för att grannländernas hantering av elmarknaden är rimlig och ändamålsenlig även ur ett svenskt perspektiv. Elområdesindelningen på kontinenten får t.ex. inte bidra till att svenska elkonsumenter – särskilt i södra Sverige – drabbas av orättfärdigt höga elpriser.

Att exportera el såväl som att överföra el mellan olika delar inom landet kräver en infrastruktur med hög kapacitet. Därför anser vi att det svenska elnätet behöver byggas ut snabbare, och att det görs kostnadseffektivt. Här bör Svenska kraftnät ges en tydligare roll i fråga om att utveckla elsystemet i takt med behoven. En mer omfattande proaktiv nätplanering bör ingå i uppdrag till Svenska kraftnät liksom att tydliggöra förutsättningarna för att främja flexibilitet vid anslutning av nya elkrävande verksamheter. Förbättrad överföringskapacitet inom landet i kombination med att produktion tillkommer i Sveriges södra delar kommer på sikt att leda till att prisskillnaderna mellan elprisområdena jämnas ut och att det går att skapa ett enhetligt svenskt elområde med ett lågt pris. Det är regeringens ansvar att denna orättvisa elprisklyfta som nu finns mellan landets norra och södra delar raderas ut.

Nätutbyggnad under monopolliknande förhållanden får dock inte resultera i att nätföretagen skor sig på nätkunderna bekostnad. Vi vill därför se en skarpare nätreglering som kan bidra till att sänka kostnaden för både hushållen och företagen. Modellen behöver ta hänsyn till både användarnas behov av låga totala kostnader och elnätsföretagens förmåga till fortsatta investeringar.

När det gäller höga elpriser beklagar vi regeringens ovilja att utarbeta ett högkostnadsskydd som finansieras genom de s.k. flaskhalstäckor som Svenska kraftnät nu samlar på hög. Det skydd regeringen har presenterat i budgetpropositionen är utformat på ett sådant sätt att alldeles för få – om än några – kan komma att omfattas av det. Enligt vår uppfattning ger förslaget mer intryck av att vara illa förklätt valflask än ett ärligt försök att stötta trängda hushållskunder.

Vi kan tyvärr konstatera att säkerhetsläget i Sverige och i övriga Europa har försämrats drastiskt under de senaste åren, vilket också har synliggjort hur cen-

tral en robust energiförsörjning är för hela samhället. Därför anser vi att självförsörjningen behöver stärkas i hela Europa och att beroendet av fossila energikällor måste minska i en högre takt. Robustheten inom elförsörjningen behöver vara hög, och enligt vår uppfattning behöver det vidtas åtgärder för att säkerställa en tillfredsställande beredskapsnivå. Det är nödvändigt med förmåga att hantera och stå emot väpnade angrepp, cyberattacker och antagonistiska handlingar samt extrema väderhändelser såsom stormar, bränder och översvämningar.

Vi nämnde tidigare betydelsen av att den el som produceras också tas till vara på ett klokt sätt. En effektiv användning av energi kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft och minska klimat- och miljöpåverkan samt bidra till försörjningstryggheten på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Enligt vår uppfattning ska Energimyndigheten fortsätta arbetet med att stötta olika insatser för en effektivare energianvändning av både småhus och flerbostadshus liksom inom industrin. Här har vi flera konkreta förslag i vår utgiftsområdesmotion, varav flera kommer att behandlas av riksdagen senare detta riksmöte. Det handlar bl.a. om förslag med koppling till utformningen av rotavdraget samt om ett system med s.k. vita certifikat.

Nära kopplat till de stora investeringarna för en grön industriell revolution är ökad användning av grön vätgas som bränsle, insatsråvara och som lagringsmedium för energi. Vätgas kommer därför att få en ökad betydelse inte minst som en förutsättning för industrins omställning. Vi vill därför att det satsas på svensk produktion av vätgas. För att underlätta och samordna detta arbete behöver Sverige en nationell strategi och plan för vätgasutbyggnad och vätgasinfrastruktur.

Fjärr- och kraftvärmens potential att bidra med effektiv uppvärmning och el – helst biobränslebaserad sådan – måste tas till vara på ett bättre sätt. Vi anser att Svenska kraftnät bör ges i uppdrag att säkerställa att fler investeringar kan göras i anläggningar som är viktiga för ett mer robust elsystem. Kraftvärmens möjligheter att delta på stödmarknader bör underlättas, och den fjärr- och kraftvärmestrategi som den tidigare regeringen gav Energimyndigheten i uppdrag att ta fram anser vi behöver tas vidare till beslut. Vi vill också uppmärksamma att Sverige har en välutvecklad bergvärmesektor och utbyggd fjärrvärme, men det saknas en tydlig nationell färdplan för djupare geotermi. Såväl Sveriges geologiska undersökning (SGU) som Energimyndigheten behöver få i uppdrag att ta fram underlag som kan ligga till grund för en strategi även på detta område.

För att bryta transportsektorns fossilberoende är det nödvändigt med en fortsatt elektrifiering och en övergång till hållbara förnybara drivmedel. Laddinfrastrukturen bör byggas ut i en sådan takt att den inte blir ett hinder för elektrifieringen av transportsektorn. Därför bör det tas fram ett nationellt handlingsprogram för en snabb, samordnad och samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av såväl en ändamålsenlig laddinfrastruktur som en tankinfrastruktur för gas. Det är även av stor betydelse att marknadens aktörer får stabila förutsättningar för svensk produktion av biodrivmedel. Ökad produktion av biogas

ger t.ex. ökade möjligheter till hållbara lösningar inom transportsektorn, men det är även viktigt för industrins möjligheter att ersätta fossilgas med biogas.

När det gäller anslagen inom utgiftsområdet för 2026 överensstämmer det budgetalternativ vi hade velat se i sina huvuddrag med regeringens förslag. Vi hade dock gärna sett ett nytt anslag om 100 miljoner kronor för att kunna finansiera en bonus till kommuner som under 2026 omprövar ett tidigare avslagsbeslut och i stället ger tillstånd till vindkraft.

Sammantaget innebär detta att vi hade velat anvisa 100 miljoner kronor mer än regeringen inom utgiftsområde 21 för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 7 940 miljoner kronor under 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger under den nivån, men jag har valt att inte reservera mig till förmån för detta förslag. Det budgetalternativ jag står bakom bör nämligen ses som en helhet, och jag väljer därför att avstå från ställningstagande under denna del av budgetberedningen. I stället redovisar jag min uppfattning i detta särskilda yttrande som sammanfaller med Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 21 Energi så som den presenteras i partimotion 2025/26:3174. Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet.

Den politik jag står bakom bygger på insikten att klimatkrisen är akut och att det krävs en rapp omställning bl.a. av energipolitiken för att Sverige ska kunna minska utsläppen av växthusgaser. För att åstadkomma en tillräckligt snabb och omfattande klimatomställning behöver stora delar av samhället elektrifieras. När fordonsflottan ska ställas om från fossilberoende till i huvudsak el, samtidigt som tåginfrastrukturen byggs ut och industrins tillverkningsprocesser skiftar till fossilfritt, kommer tillgången till el att behöva öka betydligt; i vissa scenarier förutspås användningen öka mångdubbelt gentemot i dag. Att fokusera de energipolitiska satsningarna på fossilfria alternativ låter försåtligt lockande, men översätts snabbt i regeringspartiernas retorik och politik i kärnkraft, kärnkraft och åter kärnkraft. Denna kärnkraftsvurm tycks helt bortse från det faktum att kärnkraften är farlig, ofantligt dyr och tidsödande att få på plats. Utöver detta får det aldrig förglömmas att kärnkraften lämnar giftiga avfallsprodukter efter sig till en näst intill oändlig räckvid av framtida generationer som mest troligt inte kommer att se med blida ögon på att tvingas hantera problem av detta slag.

Vad som behövs är i stället att ett mål om 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040 blir vägledande för omställningsarbetet. Till detta bör

även ett planeringsmål fogas som inkluderar siffersatta delmål: 12 terawattimmar (TWh) tillkommande elproduktion per år och minst 70 TWh till 2030. Regeringens fokus på 2045 som målår riskerar att medföra att viktiga investeringar och elnätsinsatser som behövs redan nu skjuts på framtiden. För att industrin ska våga satsa på omställningen måste företagen veta att det finns tillgång till fossilfri och billig el redan 2030.

Detta kräver onekligen bl.a. en snabb utbyggnad av den förnybara svenska elproduktionen framför regeringens oresonligt dyra och flerdimensionellt riskfyllda kärnkraftsfokus. Genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi som vindenergi, solenergi, bioenergi och geoenergi är det möjligt att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle. I motsats till regeringen förordar jag historiska satsningar på såväl förnybar energiproduktion som investeringar i elnätet och energieffektivisering. Jag står bakom Vänsterpartiets betydande satsningar på lokal förnybar energiproduktion som omfattar hela 50 miljarder kronor till investeringar under tio år. Dessa medel inkluderar även satsningar på stamnäten för att undvika att hushåll och företag får bära kostnaden via höjda nätavgifter och elpriser.

Vattenkraften är Sveriges största förnybara energikälla och mycket viktig för elproduktionen. Den kan fungera som reservkraft för andra mindre reglerbara elproduktionsslag som sol och vind och blir allt viktigare för effektbalansen i takt med att dessa väderberoende kraftslag byggs ut. Jag vill dock understryka att vattenkraftens ofrånkomliga miljökonsekvenser inte får glömmas bort i hyllandet av denna kraftproduktionsresurs, och jag beklagar att regeringen motarbetar ambitionen att ge vattenkraften nya moderna miljövillkor.

Jag vill också uppmärksamma det faktum att vattenkraften genererar enorma intäkter, av vilka endast en bråkdel kommer kommunerna och regionerna till del. Enligt min uppfattning bör en större del av kraftbolagens vinster återföras till de kommuner där vattenkraften produceras.

Det förnybara energislag som har störst möjlighet till snabb utbyggnad, och det med genomgående goda ekonomiska kalkyler är vindkraften. Såväl havsbaserad som landbaserad vindkraft har goda förutsättningar att bidra till klimatomställningen. Förutom de uppenbara klimatvinster ger den havsbaserade vindkraften även värdefulla arbetstillfällen i Sverige, eftersom mycket arbete måste utföras på plats. En utbyggd havsbaserad vindkraft i södra Sverige skulle dessutom minska belastningen på överföringskapaciteten från de norra till de södra delarna av landet. Trots en stor potential för havsbaserad vindkraft i Sverige har utbyggnaden ännu inte tagit fart. Det behövs enligt min uppfattning en ny modell för en effektiv subventionering av den havsbaserade vindkraften. Energimyndigheten bör få i uppdrag att peka ut lämpliga områden för utbyggnad och sedan arrangera auktioner, där den aktör som begär den lägsta subventionen vinner kontraktet. Jag anser också att det behövs bättre incitament för både vindkraft på land och till havs. Jag förordar här möjligheter att gynna de kommuner där vindkraft byggs liksom även de närboende. Det går inte att förneka att vindkraften – liksom många andra större energi- eller

industriplaneringar – väcker en hel del reaktioner, och det är enligt min uppfattning därför fullt rimligt att införa en produktionsbaserad ersättning där vindkraftsföretagen återför en del av vinsten till de människor vars livsmiljöer påverkas av dessa anläggningar. För att ytterligare underlätta en offensiv vindkraftsutbyggnad vill jag förändra kommunernas vetorätt på området. Kravet på kommunal tillstyrkan bör tas bort samtidigt som det är viktigt att de berörda kommunerna involveras på ett tidigt stadium i processen kring en vindkraftsetablering. Ytterligare något jag står bakom – till skillnad mot regeringen och stödpartiet Sverigedemokraterna – som kan gynna framväxten av havsbaserad vindkraft är att anslutningsavgifterna till stamnätet avskaffas. Jag vill också peka på de utmaningar som finns när det gäller den havsbaserade vindkraftens samexistens med försvarets intressen. Enligt min uppfattning måste det vara möjligt att bygga ut den havsbaserade vindkraften där förhållandena är som mest gynnsamma samtidigt som Försvarsmakten har rimliga förutsättningar för sin verksamhet. I de fall dessa intressen är svåra att förena måste regeringen ta ansvar för att hitta en framtidsytande lösning.

En kraftigt utbyggd havsbaserad vindkraft tillsammans med en väsentligt mer utvecklad vätgasproduktion och vätgaslagringskapacitet är en förutsättning för att klara elförsörjningen framöver. Denna kombination gör det möjligt att jämma ut toppar och dalar i elförsörjningen under året. Utöver att fungera som ett lagringsmedium har vätgas flera andra användningsområden. Den används i dag storskaligt bl.a. inom kemiindustrin, men också för t.ex. tillverkning av förnybara elektrobränslen och fossilfri mineralgödsel. Det mest omtalade användningsområdet i dag är tillverkningen av fossilfritt stål som kan bli en viktig svensk exportvara i framtiden. Tyvärr återstår flera hinder för att förnybar vätgas ska kunna produceras, lagras, transporteras, distribueras och användas i den omfattning som krävs för att omställningen ska bli av. Dessa hinder behöver undanröjas. Regeringen bör återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för bästa möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet.

Solen är en aldrig sinande energikälla, och utvinningen av solenergi har under kort tid blivit allt effektivare. Jag ser stora möjligheter att kunna ta vara på denna resurs genom en kraftfull utbyggnad av solen i Sverige. Den största potentialen finns i att anlägga solelsanläggningar exempelvis på tak till offentliga byggnader, industrilokaler, lager och privatbostäder. Det investeringsstöd för solenergi som tidigare gick till privatpersoner har ersatts med en skattereduktion, som dessutom har sänkts. Jag anser att det hade varit bättre att behålla investeringsstödet och den ursprungliga nivån. Vidare ser jag ett behov av att det tas fram ett planeringsmål för en kraftfull utbyggnad av solenergin i Sverige.

I takt med att den förnybara kraftproduktionen byggs ut är det även nödvändigt att kraftöverföringskapaciteten stärks och att elmarknaden reformeras. När det gäller elnätet anser jag att det är väsentligt att det ägs av samhället genom exempelvis staten eller kommunerna. Jag ser det också som angeläget att överföringskapaciteten mellan norra och södra Sverige ökar för att bl.a.

minska de problem med flaskhalsar som begränsar överföringskapaciteten från norr till söder. Dessa begränsningar leder i sin tur till orimliga elprisskillnader mellan olika delar av landet. Därtill behöver stora delar av det existerande nätet förnyas och tillståndprocesserna för stamnätskoncessioner snabbas på.

Utöver en ökad produktion av förnybar el är det enligt min uppfattning en självklarhet att den el som väl produceras inte förslösas. Sveriges relativt sett låga elpriser har tyvärr bidragit till att elanvändningen inte alltid har varit återhållsam. Jag menar att det bl.a. med hjälp av ny teknik är både möjligt och nödvändigt att ställa om till en mer effektiv energianvändning. Jag anser att regeringen inte agerar tillräckligt offensivt på detta område och hänvisar till de förslag som har väckts av Vänsterpartiet och som bl.a. innefattar betydande satsningar på energieffektivisering av bostäder inom utgiftsområde 18. Jag anser också att regeringen bör återkomma med en nationell plan för energibesparing och energieffektivisering.

När det gäller en reformerad elmarknad har jag och andra i Vänsterpartiet under lång tid påtalat riskerna med den prissättningsmodell som låter kontinentala priser på el smitta den svenska marknaden. Här förordar jag i stället en modell – Sverigepriser – där den inhemska marknaden separeras från exportmarknaden, vilket leder till en normalisering av elpriserna i Sverige samtidigt som det är möjligt att solidariskt göra el tillgänglig för export till våra grannländer. I kärva ekonomiska tider ser jag det som särskilt angeläget att skydda trängda svenska elkonsumenter från höga elpriser genom att förändra den dysfunctionella prissättningsmodellen.

Inom transportsektorn finns ett stort investeringsbehov i fossilfria lösningar för att det ska finnas förutsättningar att nå transportsektorns klimatmål till 2030. Genom investeringsstöd för utbyggnad av biogas och andra hållbara drivmedel är det möjligt att stärka Sveriges möjligheter att bidra till produktionen av biodrivmedel av inhemska råvaror och därmed att uppnå en högre grad av nationell självförsörjning av fossilfria drivmedel. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska produktionen av biogas och biodrivmedel baserat på inhemska råvaror.

I ett kärtv säkerhetspolitiskt läge diskuteras ägarskapet av samhällsviktig verksamhet, inklusive av elproduktionsanläggningar, mer än tidigare, liksom företag i andra länders inteckning i framtida svensk elproduktion. Här anser jag att regeringen bör tillsätta en elkriskommission i syfte att utreda osäkerheten i elförsörjningen med anledning av hur utländska investerares inteckningar i den svenska elproduktionen påverkar det svenska elsystemet och arbetet med att ställa om systemet i hållbar riktning.

När det gäller anslagen inom utgiftsområdet för 2026 innebär det förslag jag hade velat se en avsevärt snävare ram än vad regeringen har föreslagit. Huvudskälet till detta är att det förstnämnda förslaget inte innehåller några vidlyftiga subventioner eller andra anslag med koppling till regeringens arbete med att bereda vägen för ny kärnkraft. I linje med detta avvisar jag också de

omfattande bemyndiganden som regeringen efterfrågar och som gäller regeringens kärnkraftssatsning. Utöver detta avvisar jag regeringens förslag om ett tillfälligt skydd mot höga elpriser och hade i stället velat se ett elpristak för hushåll på 75 öre per kWh, som finansieras genom en obligatorisk elprisförsäkringsavgift som ska bäras av elbranschen och inte av skattebetalarna. Jag hade också velat se ett nytt anslag om 30 miljoner kronor under 2026 som gör det möjligt för företag att söka underskottstäckning för drift av laddstationer. Vidare anser jag att det behövs bättre incitament för utbyggnad av vindkraft på land och till havs genom att gynna kommuner och närboende.

Avslutningsvis står jag bakom Vänsterpartiets utfästelser om att i kommande energisamtal driva frågan om att det ska avsättas 1 miljard kronor till investeringar i lokal förnybar elproduktion och att 1 miljard kronor ska gå till att etablera ett statligt bolag för havsbaserad vindkraft.

Sammantaget hade jag velat anvisa 1 041 000 000 kronor mindre än regeringen inom utgiftsområde 21 för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)

Rickard Nordin (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I den nyssnämnda motionen finns också det förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi som jag står bakom. Förslaget till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 21 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3745 (C).

Centerpartiets budgetalternativ för 2026 när det gäller utgiftsområde 21 Energi innebär att knappt 583 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår hade anvisats. Även om jag alltså har valt att avstå från att delta i beslutet under detta andra steg av budgetberedningen vill jag här redovisa min uppfattning om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet som ligger i linje med vad som föreslås i Centerpartiets kommittémotion 2025/26:3745.

Jag vill inledningsvis understryka att Sverige behöver en långsiktig och ambitiös energipolitik som gör att välfärden kan utvecklas i takt med att det blir möjligt att ställa om till ett hållbart samhälle. Enligt min uppfattning har Sverige dessutom en viktig roll som ett föredöme genom att visa för världens stora länder att det går att få till den så angelägna klimatomställningen, samtidigt som det skapas nya jobb och tillväxt. Det som krävs för att uppnå detta är en politik som säkrar framtidens robusta och effektiva energisystem i takt med att andelen fossilfri energi ökar. Fossila subventioner måste fasas ut och importen av rysk energi måste stoppas. Den inhemska energiproduktionen måste öka

både i termer av nybyggnad och genom effektivisering av befintliga anläggningar. Även sammankopplingen av elnäten behöver bli bättre eftersom efterfrågan på el väntas öka kraftigt. För att möjliggöra detta krävs insatser i form av exempelvis snabbare tillståndsprocesser, ekonomiska styrmedel som ökar acceptansen för landbaserad vindkraftsproduktion, ändringar i regelverk som gör det enklare att bygga storskalig solelsproduktion samt statligt finansierade satsningar på att inrätta anslutningspunkter för den havsbaserade vindkraften. Incitament som ökar acceptansen hos markägare, närboende och kommuner för ny vindkraft på land bör också införas.

Jag är också övertygad om att det finns ett stort värde i breda energipolitiska överenskommelser. Sådana överenskommelser skapar stabila villkor över tid, minskar den politiska risken och stärker även investeringsviljan. Långsiktighet får dock inte innebära att behoven i närtid glöms bort. Det är en klen tröst att ha ett fungerande fossilfritt energisystem om 20 år om det samtidigt innebär att vi i Sverige ska tvingas leva och verka under mycket osäkra förhållanden under de kommande två decennierna, till men för både hushållen och näringslivet.

Det är onekligen så att efterfrågan på el väntas öka kraftigt, inte minst under de kommande tio åren. Därför är det nödvändigt att planera för och inrikta insatser på en ökad efterfrågan i närtid. Som vägledning för detta hade jag gärna sett preciserade produktionsmål för såväl 2030 som 2035. Dessa mål skulle sedan ligga till grund för en omfattande teknikneutral utbyggnad av den fossilfria elproduktionen. Denna utbyggnad bör ha fokus på de förmågor som systemet behöver. De volymer som krävs innebär att alla fossilfria kraftslag kommer att behövas, men eftersom behovet kommer att vara stort redan inom bara några år är det rimligt att koncentrera insatserna på att bygga ut de kraftslag som är billigast och som går att bygga snabbast, dvs. vind- och solkraft. Jag anser att det finns mycket att göra från statens sida för att stimulera vind- och solkraftens fortsatta utveckling.

När det gäller vindkraften hade jag gärna sett att intäkterna från fastighets-skatten tillfaller de berörda kommunerna och att det införs ett system med lokal ersättning för vindkraft för att öka den lokala acceptansen för sådana anläggningar. Det behövs även en ersättning till närboende som påverkas av vindkraftsetableringar. Denna ersättning ska vara kopplad till anläggningarnas produktion.

Jag anser också att stödet för den havsbaserade vindkraftens anslutningsavgifter bör återinföras. Detta stöd bör kunna finansieras av de stora överskott som Svenska kraftnät har genererat genom de s.k. flaskhalsintäkterna. Subventioner till kostnader för att ansluta till stamnätet anser jag för övrigt ska kunna gå till all storskalig, fossilfri elproduktion, och jag vill i allmänhet se att elnätet i högre grad ska vara en statlig angelägenhet likt annan samhällsviktig infrastruktur.

Även solkraften har en viktig roll att spela i ett fossilfritt kraftsystem. Solparker byggs i dagsläget rekordsnabbt och utan subventioner, och dessutom i de delar av landet som har störst behov av ny elproduktion. Ägare av solceller

för mikroproduktion kan få en skattereduktion för såld solel, men den vill regeringen avskaffa. Om denna skattereduktion försvinner minskar lönsamheten för solceller drastiskt, och utbyggnadstakten kan väntas sjunka betydligt i ett läge när och där mer decentraliserad kraft behövs som mest. En utbredd mikroproduktion av detta slag minskar belastningen på transmissionsnätet och bidrar till ett mer robust och decentraliserat energisystem.

Vattenkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion och är både planerbar och reglerbar, vilket är särskilt värdefullt när en betydande mängd sol- och vindkraft kommer att inkluderas i kraftsystemet. Någon storskalig utbyggnad av vattenkraften ser jag inte som aktuellt, men det finns en betydande potential till effekthöjningar i de befintliga anläggningarna och då till bara en fjärdedel av priset jämfört med regeringens kärnkraftssatsningar.

Kraftvärmen är en annan viktig energiproduktionsresurs som bör kunna tas till vara på ett bättre sätt. Som ett led i att stärka kraftvärmens lönsamhet och öka effekten i de befintliga anläggningarna hade jag velat se en särskild skattnedsättning för detta kraftslag.

Kärnkraften har en viktig roll i dagens energisystem och kan komma att ha det under lång tid framöver. På längre sikt kan det även vara rimligt att det byggs nya kärnreaktorer i Sverige. Jag ser det dock som helt grundläggande att kärnkraften då står för sina egna kostnader. Liksom jag och andra centerpartister har framhållit under lång tid bör den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor vara fri att göra det. Det innebär att dessa aktörer själva ska bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring samt – inte minst – stå för de stora kapitalkostnader som tynger etableringen av nya kärnanläggningar. Detta förhållningssätt till eventuell ny kärnkraft innebär att jag inte står bakom den typ av mycket omfattande statligt stöd till ny kärnkraft som regeringen verkar för och vars finansiering kommer till uttryck i budgetpropositionen i form av anslagsförslag och förslag om stora beställningsbemyndiganden som binder upp anslagsutrymme över långa tidsperioder.

Jag är dock öppen för effekthöjningar och livstidsförlängningar i den befintliga kärnkraften om det bedöms vara lönsamt utan statligt stöd och om sådana satsningar inte konkurreras ut av vidlyftiga subventioner till ny kärnkraft.

Ett ökat elbehov bör dock inte enbart mötas med en ökad elproduktion. Jag anser att det finns viktiga åtgärder som redan i dag kan bidra till en klok energihushållning, ge snabba kostnadsminskningar och minska kostnaderna för hela systemet. Genom olika energieffektiviseringsinsatser minskar behovet av att bygga ut såväl elproduktion som elnät, resursanvändningen begränsas och belastningen på miljön blir mindre.

Utöver att öka produktionen i de ovan omnämnda fossilfria kraftslagen och att använda den el som produceras på ett klokt sätt vill jag se riktade satsningar på tekniker som stärker energisystemet, som exempelvis batterier, vätgas, överföringskapacitet, lagring och digitalisering. Det är tekniker som bidrar till ökad effektivitet och som möjliggör en mer flexibel användning, smarta elnät och energilagring och som underlättar balanseringen av nätet.

Transportsektorns beroende av fossila bränslen måste brytas. Här ser jag en potential i att den offentliga sektorn upphandlar biodrivmedel för att stimulera produktionen och för att sänka priserna vid pump, samtidigt som klimatutsläppen minskar.

När det gäller anslagen inom utgiftsområdet för 2026 innebär det förslag jag har förespråkat en förstärkning av anslaget 1:1 Statens energimyndighet med 5 miljoner kronor 2026 för att finansiera en satsning på att halvera tillståndprocesserna i viktiga miljö- och energifrågor. I stället för en anslagsfinansierad satsning på energieffektivisering i småhus har jag förordat ett grönt skatteavdrag som ger verkliga effekter på energieffektiviseringen. Regeringens förslag om att 327 miljoner kronor ska avsättas till anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering under 2026 borde därför avvisas. Eftersom jag anser att fastighetsskatten på vindkraftsanläggningar fullt ut och permanent ska gå direkt till kommunerna, medför detta minskade skatteintäkter för staten och jag hade därför sett det som naturligt att motsvarande belopp – 370 miljoner kronor under 2026 – dras av från anslaget 1:5 Energiplanering. Inte heller de 50 miljoner kronor som regeringen föreslår ska gå till insatser för ny kärnkraft under det nyssnämnda anslaget för 2026 finns med i det budgetförslag jag har förordat. Eftersom jag avvisar alla subventioner till ny kärnkraft innehåller det budgetförslag jag har förespråkat inga ökningar av de befintliga anslagen eller nya anslag med inriktning på just detta. Det innebär att anslaget 1:5 Energiplanering borde vara 50 miljoner kronor mindre än regeringens förslag och att inga medel borde anvisas till de nya anslagen 1:13 och 1:14.

I stället för omfattande satsningar på ny kärnkraft innebär det förslag jag hade velat se att betydande resurser avsätts för satsningar på ett teknikneutralt stöd till anslutning av förnybar elproduktion samt på inhemsk biodrivmedelsproduktion. För 2026 hade jag velat se ett nytt anslag om 900 miljoner kronor för anslutning av förnybar elproduktion och 500 miljoner kronor för biodrivmedelsproduktion.

Sammantaget hade jag alltså velat anvisa 582 600 000 kronor mer än regeringen inom utgiftsområde 21 för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (MP)

Katarina Luhr (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 7 940 miljoner kronor 2026 (bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). Detta anser jag vara djupt beklagligt när det råder ett akut globalt klimatnödläge. Vad som i stället behövs är en kraftfull klimatpolitik för att Sverige och världen ska klara den omställning som är helt nödvändig. En politik med den inriktningen – inklusive viktiga insatser på det energipolitiska området – finns i Miljöpartiets partimotion 2025/26:3770. Jag står bakom det som anförs i den motionen, men anser samtidigt att de förslag som presenteras där bör ses som ett samlat paket.

Med hänvisning till att riksdagen har beslutat om andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de jag står bakom, avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi. Jag väljer i stället att redovisa min syn på energipolitiken i detta särskilda yttrande. Den inriktning jag stöder framgår även av kommittémotionerna 2025/26:3422 (MP) och 2025/26:3507 (MP).

Min utgångspunkt är att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och vara pådrivande i den globala klimatomställningen. Sverige ska bli en världsutställning för innovationer, för ny teknik och för hur hållbara samhällen kan planeras och se ut.

För att nå denna vision krävs det stora insatser inte minst på energiområdet. Det handlar bl.a. om att helt fasa ut kol, olja och fossilgas som bygger på en tydlig plan och ett slutdatum för användning av fossilbränslebaserad energi. För att möjliggöra en snabb utfasning av fossil energi behöver den förnybara energiproduktionen byggas ut och el frigöras som kan ersätta den fossila energin som Sverige i dag importerar. I Sverige kan klimatomställningen komma att kräva en kraftig ökning av elanvändningen. För att möta detta behov krävs stora insatser för bl.a. energieffektivisering och ökad förnybar elproduktion som kan komma på plats snabbt.

Vindkraften är här en viktig nyckel till framgång, bl.a. för att den i dag är den billigaste energikällan. En central åtgärd för att öka utbyggnaden av vindkraft på land är att kommuner ersätts för den nytta som vindkraftsproduktionen inom kommunen skapar. Här vill jag särskilt påminna om Miljöpartiets förslag om ersättning till kommunerna för både befintlig och tillkommande vindkraftsproduktion.

Även solenergin har en stor potential i Sverige. Genom solceller på villatak och lägenhetshus kan hushållen sänka sina elräkningar. Här vill jag nämna att Miljöpartiet har presenterat flera förslag i motioner som kommer att behandlas senare under riksmötet och som kan gynna en sådan utveckling ytterligare. Vidare ser jag det som angeläget att det offentliga går före genom att installera solenergi på alla offentliga byggnader.

För att den positiva utvecklingen när det gäller utvecklingen av förnybar energi ska hålla i sig behövs det tydliga och ambitiösa mål för de olika kraftslagen samt offensiva åtgärder som styr mot dessa mål. Jag anser exempelvis att det behövs ett mål om att tillgängliggöra mer el till 2030 och 2035.

För att det ska vara möjligt att nå dessa mål krävs det även att tillståndprocesserna effektiviseras genom att alla prövningar samlas hos en och samma myndighet. Dessutom bör acceptansen för vind- och solkraftsanläggningar stärkas genom att det införs en lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el som de producerar samtidigt som närboende till vindkraftverk ges rätt till deläggande och ersättning från vindkraftsbolagen. Jag vill att Sverige ska bli ett land där alla som vill får delta i bygget av en hållbar framtida kraftproduktion.

En omfattande utbyggnad av den förnybara kraftproduktionen ställer också nya krav på infrastrukturen. Jag anser att elnätet måste byggas ut och uppgraderas för att hela landet ska kunna få ett smart, flexibelt och robust elnät som klarar mer förnybar el. Med bättre samordning och utan onödiga hinder skulle hela processen för att bygga elnät kunna gå snabbare. Genom att tillståndprocessen effektiviseras och moderniseras kommer ledtiderna för stamnät att kunna kortas med cirka två år och halveras för de regionala och lokala näten.

Utöver utbyggnad av den förnybara energiproduktionen och den därtill kopplade kraftöverföringsinfrastrukturen behövs det kraftiga satsningar på energieffektivisering. På kort sikt är detta det mest effektiva sättet att minska hushållens och företagens energikostnader. Möjligheterna på detta område är många. Det handlar om alltifrån att använda ny smart teknik för att optimera energianvändningen i affärslokaler till att tilläggsisolera bostäder. Jag hade gärna sett en rejäl satsning på att återinföra en breddad variant av det s.k. Energisteget, dvs. ett stöd till energieffektivisering av industriföretag och flerbostadshus. En mer effektiv energianvändning skulle sannolikt också bli resultatet om antalet kommunala energirådgivare fördubblas.

Jag vill också lyfta fram behovet av att elmarknaden anpassas för att kunna möta de nya utmaningar som den omfattande elektrifieringen innebär. Det handlar bl.a. om att få till bättre incitament än i dag för energilagring och flexibilitet. Detta är särskilt angeläget när det framtida kraftsystemet i allt högre grad kommer att omfatta väderberoende kraftkällor. För att stimulera utvecklingen av olika sorters lagring av energi behövs det, enligt min uppfattning, både stöd och en nationell strategi. Elnätet behöver också balanseras lokalt. Därför behöver elmarknaden utvecklas och kompletteras med lokala och regionala flexibilitetsmarknader för att bättre anpassas till ett elsystem med mer variabel energi. Ytterligare en åtgärd som jag tror på när det gäller elmarknaden är mer dynamiska nättariffer som bidrar till att styra elanvändningen till timmar då kapaciteten i elnäten är god. Här är det dock nödvändigt med en harmoniserad och tydligare styrning av hur dessa tariffer får utformas för att de ska bli ändamålsenliga.

I anslutning till detta vill jag även framhålla betydelsen av den förnybara vätgasens mångsidiga användningsområde. Den fungerar bl.a. som drivmedel där batterielektrisk teknik inte är lämplig, lagringsmedium och som industriell insatsråvara. I takt med att industrin elektrifieras kan t.ex. vätgaslager bidra till ytterligare flexibilitet och energilagring.

Eftersom den tillkommande elproduktionen främst förväntas komma från förnybara väderberoende energikällor ser jag ett behov av att Sverige inför ett tydligt mål för effekt och ett investeringsstöd för att nå detta mål. Jag står därför bakom den omfattande satsning – grön baskraft – som föreslås i motion 2025/26:3507 (MP) och som är inriktad på att främja alla de kraftkällor och tekniker som kan lagra energi och snabbt reglera effekten. I målet om 10 GW grön baskraft till 2030 ingår höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet i och effekt från kraftvärmen och gasturbiner drivna av förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värmelagring ingår liksom

flexibilitet exempelvis i form av smart styrning av elbilsladdning, tvåvägsladdning och smart styrning av värmepumpar.

Jag vill också se kraftfulla åtgärder för att minska utsläppen från den befintliga fordonsflottan och samtidigt underlätta elektrifieringen. Avancerade biodrivmedel och elektrobränslen kommer att fylla viktiga funktioner i framtidens transportsystem och energisystem. Utöver detta ser jag positivt på satsningar på laddinfrastruktur. Här står jag bakom Miljöpartiets förslag om nationella planer för utbyggnad av laddinfrastruktur. Detsamma gäller det förslag om förbättrad tillgång till laddinfrastruktur längs med de större vägarna och i bostadsområden så att boende i både villor, bostadsrätter och hyresrätter kan ladda hemma. Förbättrade möjligheter att överföra biogas och vätgas via rörledningar samt tankinfrastruktur för sådana bränslen är annat som skulle kunna bidra till att bryta transportsektorns fossilbränsleberoende.

Som har framgått av det jag hittills har anfört ser jag framför mig ett hållbart framtida energisystem. Jag vänder mig således mot regeringens omfattande och kostsamma subventioner till ny kärnkraft. Regeringen vill ha möjlighet att ingå ekonomiska åtaganden om ofantliga summor för att kunna finansiera tillkomsten av 2 500 megawatt (MW) ny kärnkraft. Utöver att kärnkraft, uranutvinning och kärnavfallsförvaring är miljövidrigt är detta en satsning som är både extremt kostsam och ineffektiv. Motsvarande el och effekt från förnybar energi och grön baskraft kan byggas till en bråkdel av kostnaden. Erfarenheter visar dessutom att nya reaktorer ofta blir kraftigt försenade, och de kommer med stor sannolikhet inte ens att kunna bidra till Sveriges klimatmål. Tvärtom visar studier att en försenad elektrifiering leder till högre totala utsläpp. Det statliga kärnkraftsstödet ökar därmed risken för elbrist i närtid och bromsar elektrifieringen. Jag hade därför önskat att riksdagen hade avvisat regeringens bemyndiganderamar för statliga lån och prissäkringsavtal samt de anslag som föreslås för subventioner till nya reaktorer och tillståndprocesser.

Det budgetförslag inom utgiftsområde 21 Energi som jag förordar är sammantaget avsevärt mycket offensivare än den budget regeringen föreslår, vilket tydligt framgår av Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet för 2026. Det förslaget innefattar bl.a. ett omfattande anslag för finansiering av stöd till investeringar med inriktning på kraftkällor eller tekniker som kan bidra till att reglera effekt snabbt och lagra energi. Jag anser att 6 miljarder kronor borde ha anvisats 2026 till ett nytt anslag för investeringar i grön baskraft. Samtidigt borde regeringens satsning på kärnkraft under anslaget 1:5 Energiplanering i stället ha överförts till det nya anslaget för grön baskraft.

Vidare borde riksdagen ha ställt sig bakom omfattande satsningar på att realisera potentialen i en ökad energieffektivisering genom att återinföra och bredda Energisteget och att 3 miljarder kronor skulle ha anvisats till ett nytt anslag för detta ändamål.

Att bryta transportsektorns fossilbränsleberoende ser jag som mycket angeläget. Riksdagen borde därför ha ställt sig bakom Miljöpartiets förslag om ett omfattande stöd – 3 miljarder kronor under 2026 – till produktionen av elektrobränslen och avancerade biodrivmedel. Jag anser också att regeringen är

alldeles för snål med stödet till utbyggnaden av laddinfrastruktur samt för tankinfrastruktur för biogas och vätgas. Av det skälet hade jag velat se en förstärkning av anslaget 1:8 Laddinfrastruktur med 400 miljoner kronor 2026.

För att stimulera kommunernas vilja att välkomna den förnybara kraftproduktionen inom sina gränser förordar jag ett förslag där kommuner får 1 öre per kWh för den befintliga vindkraftsproduktionen och 3 öre per kWh för tillkommande produktion under de kommande tio åren. På motsvarande sätt borde regionerna få 1 öre per kWh för den befintliga vattenkraft som produceras inom deras respektive geografiska områden. För det ändamålet vill jag se två nya anslag om 400 respektive 700 miljoner kronor 2026.

Sammantaget innebär detta att jag hade velat anvisa 12 574 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår inom utgiftsområde 21 för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2026 för elberedskapsavgiften till högst 800 000 000 kronor (avsnitt 2.9.11).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prinsnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prinsnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prinsnivå 2035–2085 (avsnitt 2.9.14).
5. Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2026–2028 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar (avsnitt 2.10.3).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 låta Affärsverket svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret (avsnitt 2.10.3).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 besluta om delägarlån eller borgen om högst 500 000 000 kronor till förmån för bolag i vilka Affärsverket svenska kraftnät förvaltar statens aktier (avsnitt 2.10.3).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 bevilja lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen som uppgår till högst 700 000 000 kronor (avsnitt 2.10.3).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Affärsverket svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 20 000 000 kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 000 000 kronor (avsnitt 2.10.3).

10. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt tabell 1.1.
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:3174 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.
3. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.
4. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085.

2025/26:3507 av Linus Lakso m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att regeringen bemyndigas att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om att regeringen bemyndigas att under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.

4. Riksdagen avslår regeringens förslag om att regeringen bemyndigas att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085.

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån om statligt stöd för investeringar i ny fossilfri elproduktion för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa det föreslagna högkostnadsskyddet för höga elpriser till de prisnivåer och hushåll som anges i motionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3745 av Rickard Nordin m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om lån i Riksgäldskontoret enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft för förväntade investeringskostnader som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
3. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 besluta om en riskreserv för ytterligare lån i Riksgäldskontoret vid oväntade fördyringar till företag som fått lån enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som uppgår till högst 220 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2026–2045 (avsnitt 2.9.13).
4. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att under 2026 och 2027 för anslaget 1:14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer ingå ekonomiska åtaganden enligt lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft i form av dubbelriktade differenskontrakt som medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 000 kronor i 2026 års prisnivå 2035–2085 (avsnitt 2.9.14).

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor						
Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	V	C	MP
1:1	Statens energimyn- dighet	602 028	±0	-20 000	-17 900	±0
1:2	Insatser för energi- effektivisering	327 000	±0	±0	-327 000	±0
1:3	Energiforskning	1 527 723	±0	±0	±0	±0
1:4	Energimarknadsinspek- tionen	234 451	±0	±0	-1 100	±0
1:5	Energiplanering	1 195 000	±0	±0	-420 000	-875 000
1:6	Avgifter till interna- tionella organisationer	33 328	±0	±0	±0	±0
1:7	Elsäkerhetsverket	89 285	±0	±0	-400	±0
1:8	Laddinfrastruktur	605 000	±0	±0	±0	400 000
1:9	Biogasstöd	1 035 000	±0	±0	±0	±0
1:10	Energiberedskap	398 000	±0	±0	±0	±0
1:11	Elberedskap	705 000	±0	±0	±0	±0
1:12	Energistöd	1 137 000	±0	-1 000 000	±0	±0
1:13	Subvention av förvän- tade kostnader för lån till nya kärnkraftsreak- torer	50 000	±0	-50 000	-50 000	-50 000
1:14	Ersättning för dubbel- riktade differenskon- trakt för nya kärnkrafts- reaktorer	1 000	±0	-1 000	-1 000	-1 000
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1	Snabbhetsbonus vind- kraft	±0	100 000	±0	±0	±0
99:2	Stöd till drift av ladd- infrastruktur	±0	±0	30 000	±0	±0
99:3	Teknikneutral ersätt- ning för anslutning av ny elproduktion	±0	±0	±0	900 000	±0
99:4	Inhemsk biodrivme- delsproduktion för fossilfrihet	±0	±0	±0	500 000	±0

Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	V	C	MP
99:5	Ersättning till kommuner för vind och sol	±0	±0	±0	±0	400 000
99:6	Ersättning till regioner för vattenkraft	±0	±0	±0	±0	700 000
99:7	Återinför Energisteget för företagens energi-effektivisering	±0	±0	±0	±0	3 000 000
99:8	Produktionsstöd för elektrobränslen och avancerade biodrivmedel	±0	±0	±0	±0	3 000 000
99:9	Investeringsstöd grön baskraft	±0	±0	±0	±0	6 000 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		7 939 815	100 000	−1 041 000	582 600	12 574 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till de
beställningsbemyndiganden som listas nedan.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom
utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2	Insatser för energieffektivisering	1 000 000	2027–2030
1:3	Energiforskning	4 100 000	2027–2031
1:5	Energiplanering	5 260 000	2027–2035
1:8	Laddinfrastruktur	2 000 000	2027–2030
1:10	Energiberedskap	1 050 000	2027–2029
1:11	Elberedskap	2 000 000	2027–2041
Summa beställningsbemyndiganden inom utgifts- området		15 410 000	